SOLIDARITA

www.socsol.cz cena 40 Kč solidární cena 60 Kč

26/136

MÉDIA A IDEOLOGIE

4
JAN MÁJÍČEK:
BABIŠ PŘIPRAVUJE DALŠÍ VLÁDĚ
CESTU K PRIVATIZACI MÉDIÍ

6
PAVEL ŠNAJDR:
JAK ROZUMĚT MÉDIÍM?

10
MARKÉTA JUŘICOVÁ:
CO JE MAGA A PROČ TO
MOTORISTÉ MILUJÍ?

18
JUDY COX:
PROČ REVOLUCIONÁŘI
BOJUJÍ ZA REFORMY?

20
MARTIN EMPSON:
ZÁPLAVY
V NEPÁLU
A KLIMA

21
SELY PAPANOVÁ:
TEMNÉ ČASY
VYHASNUTEJ EDISONKY

24
JOSEF MATĚJKA:
POZEMKOVÁ REFORMA

SOLIDARITA
WWW.SOCSOL.CZ

„Soustavně číst – a tedy nejlépe i předplácet – časopis Solidarita má hned tři podstatné významy. Předně jde o normální okysličení mozku jiným pohledem na stejný svět, jenž takřka ve všech ostatních zdrojích zůstává zcela zabalen do totality cíleně selektovaných – většinou bezvýznamných – faktů a jednostranných výkladů. Solidarita do ničeho takového neupadá, naopak, je jedním z mála kroků vpřed mezi Skyllou manipulátorů shora a Charybdou neuspořádaných tlachů v digitálním vesmíru. Za druhé, se Solidaritou vstupujeme do světa určité levicové tradice, kterou kdysi charakterizovalo heslo „Ani Washington, ani Moskva, ale mezinárodní socialismus“, tedy tradice, které jde o „socialismus zdola“, o skutečnou demokracii. A konečně: četba a předplatné Solidarity je solidaritou s ní, s jejím přetrváním na „trhu“ tištěného slova. Solidaritou s těmi, kteří usilují o reálnou a přijatelnou změnu poměrů. A ovšem solidaritou jako takovou, solidaritou vůbec, tím, co dnes společnost nejvíc potřebuje.“
Martin Hekrdla, novinář

Milé čtenářky, milí čtenáři,

v marxistické filosofii existuje pojem zprostředkování. Velmi zhruba řečeno jde o to, že nevnímáme svět, ve kterém žijeme, přímo, ale mezi námi a skutečností leží svět médií, který je zase propletený s ideologickým rámcem. Tento gordický uzel se snaží rozetnout číslo, které právě čtete.

První článek z pera Jana Májíčka se zabývá veřejnoprávními médii v ČR – má levice podporovat jejich financování pomocí státního rozpočtu, nebo na základě poplatků, jako je tomu teď?Teoretickou hloubkovou analýzu médií obecně napsal Pavel Šnajdr. A specificky se Markéta Juřicová pokouší nahlédnout do ideologické kuchyně ultrapravicového hnutí MAGA. To určitě nepřipravuje pro námezdně pracující lepší svět, i když se obyčejnými lidmi zaštiťuje.

Jak tohoto lepšího světa dosáhnout, jinými slovy svrhnout kapitalismus, ale nerezignovat na dílčí změny tady a teď probírá článek Judy Cox.

Dále se můžete v čísle dočíst o záplavách v Nepálu v souvislosti s klimatickou změnou (napsal Martin Empson) a o pozemkové reformě (napsal Josef Matějka).

A číslo končí článkem Sely Papanové, který nastiňuje, jak je možno v ideologické temnotě rozsvěcet – cestou je solidarita zaměstnanců zdola!

Podnětné čtení přeje Martin Šaffek, šéfredaktor

BABIŠ PŘIPRAVUJE DALŠÍ VLÁDĚ CESTU K PRIVATIZACI MÉDIÍ

JAN MÁJÍČEK

Vláda vedená hnutím ANO má jako jednu ze svých priorit převedení financování České televize a Českého rozhlasu ze systému zákonem daných poplatků na financování ze státního rozpočtu. Při diskusi o tomto rozhodnutí padá na levici mnoho argumentů, které záměr podporují. Většinou si mylně představují, že toto převedení pod státní rozpočet je buď formou větší demokratické kontroly, nebo pomstou, kterou si instituce za svoje zpravodajství zaslouží a budou od příště pod stejným bičem škrtů, jako všechny ostatní veřejné sektory. Oba dva argumenty jsou mylné, ačkoli vycházejí z oprávněné kritiky zpravodajství obou institucí.

IDEOLOGICKÁ STRÁŽ

V zahraničně-politických otázkách odráží zpravodajství České televize a Českého rozhlasu dlouhodobý politický konsensus na tzv. euroatlantickém směřování. To znamená, že politika reprezentovaná Spojenými státy, EU a NATO, stejně jako dalšími institucemi jako je Mezinárodní měnový fond a Světová banka, jsou považovány za správné a žádoucí. Jejich kritika je z podstaty podezřelá, protože problematizuje chování těchto subjektů a dopady jejich politik. Stejně jako u tištěných medií ale platí, že zásadní je politické rozdělení sil a názorů v populaci a ochota za ně demonstrovat. I nejsilnější politická masáž přestane být po nějaké době účinná, pokud existuje silné hnutí, které říká něco jiného.Když se v druhé polovině 90. let rozhodovalo o tom, zda a jak vstoupíme do NATO, nebyla podpora pro tuto instituci tak jednoznačná, jako je dnes. Například v roce 1996 byl počet příznivců a odpůrců vstupu téměř vyrovnaný (38 % : 36 %). Jenže většina politické reprezentace a s ní i většina medií byla pro vstup. Důvody tohoto postoje velmi přesně vystihl ve svém komentáři pro deník Právo 17. prosince 1997 politolog Josef Pokštefl, který napsal: „Ne, odpůrci NATO nejsou ani idioti, ani hazardéři. Vadí jim však, že vládní garnitura v době formování nového evropského bezpečnostního modelu a jiné než atlantické alternativy nebyla ochotna ani o ní přemýšlet, natož se jí vážně zabývat. Dala přednost řešení, od kterého si zřejmě slibuje nejúčinnější zahraničněpolitickou garanci ‚sametové' transformace, nově vzniklých soukromovlastnických majetkově-právních vztahů, na nichž si sama zajistila lví podíl. To je zřejmě i základem devotnosti vládnoucí garnitury vůči vedoucí systémové velmoci, která si nijak nezadá s obdobnou devotností minulé vládnoucí garnitury, smetené historií." Jejich kombinovaný tlak a také rozhodnutí tehdejšího předsedy ČSSD Miloše Zemana neuspořádat referendum o této otázce nakonec přivedl Českou republiku do NATO. S nástupem nového tisíciletí a debatách o globalizaci, referovala media opět s velkou mírou servility o stanovis-

cích, která nekriticky chválila ekonomické propojování a rušení všech bariér bez ohledu na dopady. Výrazně se to projevilo při zpravodajství o chystaném a poté také uskutečněném zasedání dvou hlavních institucí ekonomické globalizace Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze. Zpravodajství se opět soustředilo na mainstreamovou interpretaci zasedání jakožto prestiže a prezentování demonstrantů nebo i umírněných kritiků jako lidí, kteří stojí v cestě pokroku a nejsou racionální. Tehdejší představitel ODS Miroslav Macek prohlásil, že by se do demonstrantů mělo střílet. Opozici vůči ekonomické globalizaci představovali jen anarchisté, Socialistická Solidarita a další trockistické skupiny, a KSČM. Kritický hlas se do medií dostával jen sporadicky.

V podobném duchu bychom mohli pokračovat u amerického vyhlášení války proti terorismu a útoku na Afghánistán a Irák, obhajoby výstavby amerického radaru, podpory nejrůznějších privatizačních a neoliberálních reforem až po současnou podporu izraelské genocidy v Gaze. Potud sloužila a slouží veřejnoprávní media jako ideologický strážce, jako hlavní ideologický státní aparát, který zajišťuje určitou míru souladu všech informací, které veřejnost dostává.

JEJICH VLASTNÍ PRAVIDLA

Má tedy smysl taková media bránit? Česká televize a Český rozhlas se nedají redukovat na zpravodajství a publicistiku. Na to jsou to příliš velké instituce. Ale i kdybychom to čistě kvůli jasnosti argumentu udělali, tak je lepší veřejnoprávní media mít, než je nemít. Proč? Protože každé hnutí či politická strana, pokud získá dostatečnou podporu, může legitimně požadovat své zastoupení a prostor pro svoje názory. V minulosti se to povedlo jak hnutí proti americkému radaru, tak hnutí proti neoliberálním reformám. Soukromá media žádný zákonný ani jiný závazek nemají. A z vlastní zkušenosti mohu říct, že poukazování na jejich manipulace a jejich ohýbání reality vede buď k vymlčení těchto stížností, nebo pohrdlivému posměchu. U veřejnoprávních medií můžeme využít alespoň formálně jejich vlastní pravidla k tomu, aby se tu a tam ozval v mainstreamu hlas, který říká, že věci jsou jinak, než se běžně říká. Babišova vláda se ale snaží omezit i tento velmi úzký prostor. Pokud budou veřejnoprávní media položkou ve státním rozpočtu, tak se nemusí za této vlády vůbec nic stát. Ale už ta příští může v duchu všech vlád od roku 1989 říkat, že stát nemá peníze a musí šetřit. Zatímco dnes je volání po uskromnění se ČT a ČRo („šetří přece všichni, tak musí i veřejnoprávní media“) argumentační faul, protože tato media pracují s vyrovnanými rozpočty, po postátnění to může být jinak. Budoucí vláda klidně vedená starosty s účastí ODS bude moci do rozpočtů těchto medií zasahovat a omezovat jejich práci. Ty klíčové politicko-ideologické funkce ve zpravodajství jistě ohroženy nebudou. Ale prostor pro kritickou tvorbu, menšinové formáty, názorově pluralitní pořady ale jistě zmizí. Třeba ne hned, ale postupně. Konec konců část ODS reprezentovaná Markem Bendou, ale třeba i mladšími členy této strany, je pro privatizaci celých kanálů České televize, o Rozhlasu ani nemluvě. Babišův útok na ČT a ČRo bychom měli odsoudit ne proto, že jsou obě instituce skvělé a bez nich by se zhroutila demokracie, ale protože se jedná o útok zprava, který posílí oligarchy řízená soukromá media a posílí kontrolu politické reprezentace. A ta, jak nedávno správně poznamenala novinářka Zdislava Pokorná v podcastu deníku Alarm, je do velké míry ovlivněna lobbyisty, které za ní vysílají opět ti nejbohatší.

Pokud tedy nepůjde o systémovou změnu k větší demokratizaci kontroly a větší participaci ze strany veřejnosti, je lepší stávající veřejnoprávní media zachovat, jakkoli budou stále operovat v rámci kapitalistického mainstreamu, a kritizovat každý jejich přešlap a manipulaci.

JAK ROZUMĚT MÉDIÍM?

PAVEL ŠNAJDR

Mediální teorie vycházející z technologického determinismu stojí na poznatku, že média nejsou neutrálním komunikačním prostředkem, ale svou formou proměňují způsob, jakým vnímáme svět. Od nástupu rozhlasu a televize až po současné sociální sítě stále výrazněji utváří naši společnost a jsou jedním z hlavních faktorů současné celospolečenské krize. V „kapitalismu pozornosti“ se z člověka stává bezmocný objekt neosobních sil, naše naděje však spočívá ve schopnosti tyto jevy pojmenovat a reflektovat.

Kanadský filosof a průkopník mediálních studií Marshall McLuhan (1911 – 1980) vypracoval v 60. letech slavnou teorii médií, jejíž ústřední myšlenka je v zjednodušené podobě vyjádřena ve známé frázi „the medium is the message“ (médium je poselství). Podle ní nejsou média jen neutrálním prostředkem přenosu informací, ale stávají se jejich součástí a svým způsobem vytváří jejich obsah. Předávaný obsah je totiž omezován formou média, je závislý na médiu – je zřejmé, že složité filozofické otázky nelze s ostatními sdílet pomocí kouřových signálů či tamtamů (abychom užili jednoduchého McLuhanova příkladu). Jako příklad par excellence z dnešní doby pak mohou sloužit tzv. tweety, tedy příspěvky na sociální síti X (dříve Twitter), které kvůli omezení počtu znaků omezují komunikaci včetně té politické jen na sérii emocionálních výkřiků – doslova ptačí „cvrlikání“. Média tak ovládají mezilidskou komunikaci tím, že jí vnucují své zákonitosti; diktují nám její obsah, často i nezávisle na našem vědomí.

TECHNOLOGICKÝ DETERMINISMUS V PRAXI

McLuhanovu teorii spojuje s marxistickou teorií společné východisko, kterým je technologický determinismus. Byl to Marx, který jako první vědecky rozebral vliv užívaných technologií na společnost i to, jak vývoj těchto technologií mění společenské vztahy. V Marxově díle jde konkrétně o výrobní způsob, který svým vývojem v průběhu historie definoval jednotlivé společensko-ekonomické systémy od prvobytně pospolné společnosti přes otrokářské systémy a feudalismus až po kapitalismus. Ústřední Marxovou myšlenkou je, že člověk vytváří určité výrobní a společenské síly, které se následně osamostatňují a začnou působit samostatně proti němu. Kapitalismus je výsledkem rozvoje technologií výroby, které umožnily výrobu pro směnu (namísto pouhé výroby pro vlastní spotřebu či pro odvod vrchnosti), aby se následně člověku postavily jako cizí moc, která nad ním vládne; člověk se stal jen kolečkem v soukolí výrobního procesu. Jednotlivec i lidská společnost jsou ovládáni nelidskými, neosobními silami a procesy, které neřídí žádní mocní jednotlivci „nahoře“ – ani kapitalista není pánem kapitálu, i on je nucen akumulovat, investovat a zvyšovat produktivitu, jinak ho konkurence semele. Lidé vytvořili systém, který jim začal diktovat, co mají dělat.

McLuhanova teorie pak není v zásadě ničím jiným, než aplikací technologického determinismu na pole médií. Nejen, že forma média diktuje obsah sdělení, ale s technologickým vývojem médií se mění i samotné lidské chování a myšlení.

Ve 20. století se lidská společnost změnila díky novým formám komunikace více než za posledních 5 tisíc let od objevu písma. Nástup rozhlasu a filmu znamenal nejen počátek masové kultury, ale jejich prostřednictvím komunikace také poprvé propadla síle emocí a obrazu. Zatímco komunikace prostřednictvím písma a tisku vyžaduje na obou stranách určitou klidnou racionální úvahu, audiovizuální média otevřela cestu divoké davové iracionalitě. Fašistickým vůdcům Mussolinimu a Hitlerovi se podařilo zfanatizovat masy frustrovaných lidí i díky emotivním projevům přenášeným rozhlasem či filmovými týdeníky na plátna kin. Je známo, že Hitler při nich využíval divadelně nacvičená gesta i řeč těla a jako jeden z prvních politiků pečlivě dbal na svou vizuální image zahrnující jeho typický účes či pečlivě nažehlenou uniformu. Naaranžovaná velkolepá masová shromáždění, jaká známe z propagandistických dokumentů Leni Riefenstahlové, byla pro publikum pravými vizuálními orgiemi.

EMOCE A VIZUALITA

Dalším přelomem se stal nástup televize v 50. letech (tedy v McLuhanově době). Síla obrazu i s jeho informační neúplností vtrhla do každého obývacího pokoje, do každé domácnosti. Jako přelomový okamžik v tomto bývají v učebnicích popisovány historicky první televizní debaty kandidátů před americkými prezidentskými volbami v roce 1960, kdy se poprvé ukázalo, jak velkou roli může mít televizní obrazovka a jí vytvářená image. J. F. Kennedy tehdy porazil Richarda Nixona nikoli proto, že by měl lepší politický program nebo byl menším darebákem. Jeho kariéra se podobala té Nixonově jako vejce vejci – oba si coby senátoři v 50. letech letech vybudovali kariéru vyhrocenou antikomunistickou rétorikou a angažovaností v

nechvalně známých honech na čarodějnice éry mccarthismu (Nixon však byl typem self-made mana, zatímco za Kennedyho úspěchem stály finance a vliv jeho otce). Republikán Nixon měl paradoxně mnohem progresivnější program například v otázce práv Afroameričanů (což si Kennedy opírající se o hlasy jižanských demokratů nemohl dovolit). Kennedy si přesto dokázal vypěstovat image mladého svěžího idealisty symbolizujícího naději nastupujících 60. let – imprese tak silná, že tento jeho historický obraz přežívá až do dnešních dnů. Muži, kteří byli od sebe věkově vzdáleni pouhé čtyři roky, působili na obrazovce jako střet dvou generací, krásy a ošklivosti. Navzdory vyrovnaným debatám působil Kennedy vizuálně mnohem lepším dojmem než prkenný, neoholený a potící se Nixon, který byl díky svému vzhledu (výrazný nos, nahrbený postoj) vděčným terčem karikatur.

Ukázalo se, že image je důležitější než jakýkoli politický program. Imagologie, jak psal Milan Kundera v Nesmrtelnosti, nahradila ideologii. U nás by mohl za smutný příklad posloužit někdejší předseda sociálních demokratů Jiří Paroubek, u kterého se vzdor všem kontroverzím provázejícím jeho osobnost nelze zbavit dojmu, že jeho největším politickým prohřeškem byla nadváha a bradavice v obličeji. Lidový odpor k Paroubkově ošklivosti rozdmýchávaný marketéry a provokatéry z ODS vyústil v nesmyslné házení vajíček na lídra opozice.

Z politiky se stala spíše televizní show. Nejdůležitější kvalifikací každého politika je umět odpovídat v krátkých větách pasujících do formátu televizního zpravodajství, reagovat rychle bez rozmyslu a pokud možno při tom urazit protivníka (není proto zas tak velkým úletem, že se Paroubek spolu s dalším zkrachovalým politikem Miroslavem Sládkem nedávno objevil jako účastník předzápasové konference MMA).

Závislost na emotivnosti obrazu je průvodním jevem konzumní společnosti, kdy i informace prostřednictvím médií každý konzumujeme v obrovských kvantech. Obrazovka nás chlácholí falešnou představou, že můžeme snadno porozumět světu, který je nám na ní ukazován. Vizuální média tak mohou být mocným nástrojem manipulace. Efekt tzv. primingu spočívající v ukládání prioritně předkládaných vjemů do podvědomí příjemce (u tištěných médií typicky palcové titulky ovlivňující čtenáře více než samotný text) se u fotografií a videozáznamů

ještě znásobil (fotopriming). Na záběrech politiků stačí naaranžovaný úsměv či gestikulace, nebo naopak momentka zachycující jej ve šklebu k tomu, aby v nás dokázaly podvědomě zakořenit sympatie či odpor. Obzvlášť nebezpečné jsou pak doprovodné ilustrativní záběry ve zpravodajství pořízené v jiném čase a na jiném místě, které dokážou manipulovat s veřejným míněním – jako například u záběrů údajných hord migrantů, které jsou typické nikoli pouze pro fake news, ale v různé míře bohužel i pro mainstreamová média. Ty v rámci show a honby za senzacemi zákonitě sklouzávají k alarmismu a negativnímu narativu. Vnucují nám potřebu nepřítele a vizuální prezentací ve zjednodušené perspektivě dvou protikladů – krásy a ošklivosti, dobra a zla – přispívají polarizačním efektem k vytváření dojmu my versus oni.

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Nástup internetu, sociálních sítí a chytrých telefonů na začátku 21. století pak změnil lidskou společnost ještě více. Z mas pouhých pasivních příjemců se totiž nyní staly samostatné zdroje a šiřitelé informací. Lidově řečeno, nikdy v lidských dějinách nebyla možnost šířit blbosti tak rychle. Sociální sítě jako médium zcela zničily společenskou i politickou odpovědnost – zatímco v klasické žurnalistice se postupně vytvořily etické redakční standardy zabraňující tzv. mediálním faulům, u sociálních sítí neexistuje jasný mechanismus filtrování obsahu.

Jakkoli dnešní představy klasické novinařiny doby Čapkovy či Peroutkovy odpovídají vládnoucím buržoazním idejím, sloužila přeci jen šíření určitých myšlenek a hodnot. S rozvojem masové konzumní zábavy založené na vizualitě začal dominovat bulvární formát směřující více než na informování na pobavení a zaujmutí neaktivních konzumentů. Na úrovni soukromých televizí se může vyskytovat forma fake news (tedy názorová publicistika vydávající se za objektivní zpravodajství), jakým je například americký kanál Fox nebo u nás donedávna Soukupova televize Barrandov (jisté prvky však již vykazoval i pořad Volejte řediteli na televizi Nova za éry Vladimíra Železného), i pro ně však platí alespoň určitý právní rámec. S nástupem sociálních sítí a platforem se však může stát takovým kanálem úplně každý, aniž by nesl jakoukoli odpovědnost za obsah (s výjimkou té trestněprávní, jejíž vymáhání je však problematické); v rámci vzpoury proti elitám to mnozí považují až za jakousi hrdinnou odbojovou činnost. Volně šířené příspěvky na sociálních sítích z podstaty svého formátu (médium diktuje obsah, viz výše) neumožňují předávat produkty hlubší racionální úvahy ani dlouhodobější myšlenkové koncepty; zredukovaly šířený obsah spíše na zkratkovité žvásty a emocionální výlevy.

KONEC DEMOKRACIE?

Sociální sítě se tak nevyhnutelně stávají extrémně toxickým prostředím plným negativních emocí a hoaxů, které jsou živnou půdou pro vznik fašistického uvažování, jak jsem o něm psal v jednom z předchozích článků. Staly se jedním z hlavních spouštěcích faktorů nástupu nové vlny pravicového populismu, se kterou si dodnes neví nikdo rady. Poprvé se to projevilo již při amerických prezidentských volbách v roce 2016, které přinesly překvapivé vítězství Donalda Trumpa navzdory tomu, že mu politologové nedávali žádné šance. Trump již tehdy nechvalně proslul svými skandálními výroky na sociálních sítích, které se na první pohled musely zdát každému racionálně uvažujícímu člověku jako šílené. Trump ve své verbální agresivitě plné rasistických, sexistických či transfobních výroků od té doby ještě přitvrdil a opanoval již druhé prezidentské volby – při čtení jeho příspěvků by se chtělo říct, že „blbější vyhrává“. Pakliže liberální politologové dosud vnímali demokracii jako diskuzi a racionální rozhodování informovaných aktivních občanů, museli ke své hrůze shledat, že tato demokracie skončila.

Sociální sítě přinesly dosud nevídanou možnost manipulace. Polarizační efekt byl nově znásoben algoritmy individuálního přizpůsobování doporučovaného obsahu. Ten nevyhnutelně vede ke vzniku názorových bublin (tento pojem zavedený Pariserem v roce 2011 se rychle uchytil), jejichž příslušníci prakticky nemají přístup k jiným informacím vně své bubliny. Společnosti po celém světě se rozpadly na vzájemně izolované skupiny lidí, jejichž členové se často i díky svému odlišnému sociálnímu postavení a životnímu stylu stýkají názorově i fyzicky prakticky jen mezi sebou; nad ostatními jen nechápavě vrtí hlavou. Je otázkou, zda se dá mluvit ještě o klasické polarizaci, či spíše o fragmentarizaci společnosti. Doporučování obsahu konkrétním uživatelům a jejich uvěznění do té či oné názorové bubliny je efektivním nástrojem manipulace. Pomocí názorových analýz jej lze snadno zneužít k ovlivňování smýšlení velkých voličských segmentů a tím i k ovlivňování voleb, jak poprvé ukázal již skandál Cambridge Analytica v roce 2014.

Od té doby jsme mohli sledovat mnoho příkladů, kdy bylo sociálních sítí zneužito k manipulaci s veřejným míněním. Průkopníkem v tom se stal miliardář a technologický vizionář Elon Musk (v němž kdysi někteří spatřovali moderního mesiáše) po ovládnutí sociální sítě X. Typickou ukázkou toho, jak obrovskou má jejím prostřednictvím moc, může být například uměle vytvořená politická kauza, kdy byla britská labouristická vláda v roce 2025 obviněna z krytí sexuálního násilí páchaného přistěhovalci z řad Pákistánců – případ je ve skutečnosti vyšetřován již od roku 2013 a v mezidobí se vystřídalo pět premiérů z řad konzervativců, štvavá kampaň prostřednictvím příspěvků na síti X však ve Spojeném království vyvolala výbuch xenofobních nálad a odporu proti tehdejší Starmerově vládě. Musk podobné služby poskytuje britským fašistům Tommymu Robinsonovi a Nigelu Farageovi, nebo třeba německé AfD – jako by prostřednictvím sociálních sítí rozhodoval o tom, kdo bude či nebude ve vládě té které země.

Případy podobné manipulace se neustále opakují, aniž bychom už pořádně věděli, kdo za nimi stojí. V posledních dnech zažíváme výbuchy xenofobie vyvolané různými videi zachycujícími páchání násilí ze strany migrantů, které v čím dál větší míře přebírají i mainstreamová média. Jde přitom o typickou ukázku selektivního výběru informací (na násilí páchané bílými Evropany necítí nikdo potřebu poukazovat, nikdo nezasadí případy do kontextu statistik či sociálních analýz atd.). V červnu tohoto roku vedla zpráva o napadení muže migrantem z Afriky v severoirském Belfastu k pogromu proti cizincům. Nejnovějším přírůstkem pak mohou být záběry migrantů z Ceuty.

KONZUMNÍ TOTALITA

Moderní formy komunikace přinesly dosud nevídanou možnost kontroly nad společností i jednotlivci. Již v roce

1922 vydal jeden z předchůdců mediálních studií Walter Lippmann knihu Public Opinion, ve které napadl představu „všekompetentního občana“, který by si byl schopen vytvořit kvalifikovaný názor na společenské otázky, realita mu prý musí být zprostředkovávána odborníky – to, co navrhoval je v podstatě „osvícenskou diktaturou“ expertů či technokracií. Zakladatel moderního marketingu Edward Bernays, který se ve 20. letech stal PR poradcem amerických prezidentů, vypracoval konkrétní postupy, jak za pomoci vědeckých psychologických metod vytvořit mechanismy kontroly společnosti – zcela otevřeně je popsal v příručce Propaganda (1928) a později pro ně zavedl pojem „inženýrství souhlasu“. Klíčovým pro společenskou kontrolu se stal právě se rodící konzumerismus, který tehdejší americký prezident Hoover formuloval jako svou oficiální doktrínu – spotřebu vnímal jako hnací sílu života, klíč k ekonomickému růstu i společenské stabilitě. Šťastný konzument je základ státu.

Pomocí laciné konzumní zábavy je poutána naše pozornost a vyráběn tichý souhlas. Již od 60. let upozorňují západní filozofové na to, že konzumní společnost je druhem totality. Podle Chomskyho je v ní systém kontroly nad společností mnohem účinnější než jaký byl v „totalitních“ režimech východního bloku. Můžeme možná mluvit o dokonalé totalitě, protože si na rozdíl od lidí žijících v minulém režimu její existenci ani neuvědomujeme; tato tak zvaná demokracie nepotřebuje pomocí represivních složek kontrolovat naše jednání, protože ovládá naše myšlení. Egon Bondy ve své Neuspořádané samomluvě napsal, že je v zájmu vládnoucí třídy prostřednictvím médií obyvatelstvo inaktivizovat a dezorientovat, což je „totalitarismus v praxi, byť by se kamufloval vydáváním desetitisíců časopisů, vysíláním na desítkách televizních kanálů a provozováním občasných politických voleb.“ Dle Umberta Eca nemusí být cenzurou pouze zadržování informací, ale naopak i přehlcení informacemi, kdy se v mediálním šumu všechny podstatné informace ztratí; Eco to přirovnává ke scénám z klasických špionážním filmů, kde si dva lidé v odposlouchávaném bytě pustí v koupelně plným proudem vodu, aby svým šumem přehlušila jejich hlasy.

Dnes se mluví o „kapitalismu pozornosti“. Poutání naší pozornosti se s nástupem internetu a sociálních sítí ještě zdokonalilo. Televizní programy lákaly lidi k tomu, aby je sledovali. Sociální sítě a platformy jako Facebook, Youtube či TikTok se snaží, aby je lidi nepřestávali sledovat. Rodinné sledování televize již dávno nestačí, každý potřebujeme mít svou vlastní obrazovku, či spíše několik (vedle notebooku potřebujeme mít ještě smartphone v kapse). Jde samozřejmě v prvé řadě o výhodný byznys, protože každá sekunda pozornosti má reklamní hodnotu – současná ekonomická literatura již dokonce popisuje pozornost jako ekonomický statek vstupující do ekonomických vztahů. Cílené reklamy se začínají objevovat již i pod odpověďmi AI chatbotů (i když ty vás ochotně ujišťují, že to na jejich odpovědi nemá vliv). Možná není daleko doba, kdy nám začnou být reklamy promítány i ve spánku ve snech, jak to předpověděl komediální animovaný seriál Futurama v roce 2000.

POZITIVNÍ ZÁVĚR

Nespokojme se však s pouhou litanií nad zhoubností technického pokroku a úpadkem světa. Technologický pokrok je něco, co se děje zákonitě a zároveň ze své podstaty vždy nekontrolovaně a neplánovaně. Pro každý technologický objev musí být samozřejmě splněny určité předpoklady v podobě dosaženého stupně vědeckého poznání i stupně sociálního rozvoje, který zajistí společenskou poptávku (jinak jde o typický vynález, který „předběhl svou dobu“). Jsou-li tyto podmínky naplněny, je jen otázkou času, kdy dojde k samotnému objevu – ten je však věcí nahodilosti, stejně jako osoba jeho vynálezce (nezřídka se stává, že totožný objev jich učiní několik ve stejné době najednou).

Moderní technologie tak vstupují do našich životů, aniž bychom na to byli připraveni – neumíme předvídat společenské změny, které přinesou, natožpak je kontrolovat. Všechny jevy popisované výše v článku jsou výsledkem překotného vývoje na poli komunikačních a informačních technologií, na který jsme dosud jako společnost nestihli reagovat nastavením pravidel, jasného rámce. Dnes je například nejpalčivější otázkou, jaké dopady bude mít na lidskou společnost a její vývoj překotný nástup tzv. umělé inteligence (AI).

Podstatou technologického determinismu je, že jsme jako společnost i jednotlivci utvářeni něčím, nad čím nemáme kontrolu, jsme výsledkem neosobních dějinných, sociálních či ekonomických procesů. Přesto zde však pro nás existuje skulina – jako rozumem nadané bytosti si toho totiž můžeme všimnout. A jakmile si toho všimneme, už nejsme jen bezmocným předmětem působení těchto sil. Naděje spočívá právě v této lidské schopnosti reflexe. Můžeme všechny tyto jevy pojmenovat, bližším zkoumáním je pochopit, kritizovat je a konečně se je také můžeme pokusit změnit. To je základní východisko, ze kterého vychází veškerý marxismus i socialistické přesvědčení. A je povzbuzující, že mezi mladou generací se objevuje čím dál více lidí, kteří jednoduše odmítají přizvání k radostnému konzumu i upadnutí do letargické pasivity, a tváří v tvář současné polykrizi se organizují, aby změnili současný stav světa.

Proti „kapitalismu pozornosti“ můžeme bojovat jen tím, že se neuzavřeme do intelektuálského ghetta či nějaké paralelní polis. Musíme se snažit hledat cesty, jak prorazit sociální bubliny oddělující pracující lidi od sebe navzájem. Všichni se to stále učíme. Každý můžeme začít sám u sebe tím, že se budeme pokoušet diskutovat s lidmi i mimo naše sféry, ať už jde o širší okruh rodinných příslušníků a známých, kolegy z práce či třeba jen náhodné lidi v hospodě. Jako revoluční organizace se samozřejmě bez sociálních sítí neobejdeme – praxe posledních desetiletí ukázala, že jsou cenným nástrojem pro vytváření komunit či organizaci protestů. Proti algoritmům přizpůsobování obsahu se však snažíme bojovat tím, že vyvíjíme politickou činnost i fyzicky v ulicích. Intervenujeme a snažíme se diskutovat s lidmi na různých demonstracích, ať už jde o akce svolávané pravicovými populisty či Milionem chvilek pro demokracii. Distribuce jednoduchých papírových letáků či tištěného vydání časopisu je proto stále nenahraditelná. S nakladatelstvím Solidarita zaměřeným na levicovou teorii se účastníme různých knižních festivalů. A vedle přednáškového festivalu Dny antikapitalismu a dalších veřejných přednášek či meetingů nově pořádáme i otevřené schůze. Připojit se můžete i vy.

CO JE MAGA A PROČ TO MOTORISTÉ MILUJÍ?

MARKÉTA JUŘICOVÁ

Miliardář Donald Trump poprvé zvítězil v amerických prezidentských volbách v roce 2016 s kampaní postavenou na xenofobní rétorice a konzervativním křesťanském nacionalismu. Hnutí MAGA pojmenované po jeho volebním sloganu „Make America Great Again" od té doby představuje symbol ultrakonzervativního odporu vůči neoliberální politice Demokratické strany a umírněných Republikánů. V čem spočívá MAGA propaganda a čím je tak přitažlivá? Je problém skutečně jen v Trumpovi? Co spojuje MAGA s AfD a Motoristy? A co s tím můžeme dělat?

KOŠ PLNÝ UBOŽÁKŮ NEBO REAKCE NA NEOLIBERALISMUS?

Vítězství Donalda Trumpa v amerických prezidentských volbách v roce 2016 a 2025 přineslo dvojnásobné rozčarování americké i světové veřejnosti. Jak je možné, že se v „nejsvobodnější zemi světa" stal hned dvakrát prezidentem člověk, který se projevuje jako fašista a popírá téměř všechny hodnoty liberální společnosti?

Naprostá většina americké politické reprezentace se dlouhodobě řídí neoliberální představou, že každý člověk má možnost zbohatnout, když se bude dostatečně snažit, což se také promítá do téměř neexistující sociální politiky ve Spojených státech. Mzdy jsou nízké, životní náklady vysoké a zásahy státu minimální. To, v kombinaci s v podstatě nulovou ochranou pracujících, přirozeně prospívá především třídě, která vlastní kapitál, zatímco zbytek populace si často ani při několika zaměstnáních nemůže dovolit základní zdravotní péči nebo důstojné bydlení. V dobách ekonomického růstu z tohoto systému profitovala také střední třída, což se však spolu s ekonomickým úpadkem pro spoustu lidí, zejména pak v rozvojových oblastech Spojených států, změnilo. Řadě Američanů začalo být jasné, že problém je v systému. Dosavadní politická reprezentace nenabízela uspokojivá řešení a pro běžného člověka je ve Spojených státech vzhledem k místnímu volebnímu systému téměř nemožné do politiky přímo zasahovat.

Když se tedy v roce 2016 objevil prezidentský kandidát, který se nebál kontroverzních projevů, ve kterých sice porušoval veškerá (oprávněná) tabu, ale také adresoval skutečné obavy americké veřejnosti z ekonomického úpadku, řada lidí v něm viděla příslib vytoužené změny. Za úspěchem samotného Trumpa nestál tolik souhlas většiny americké společnosti s konkrétními programovými body, jako spíše odpor proti establishmentu v podobě dlouholeté vlády neoliberálních politiků naprosto odtržených od své voličské základny. Trump dokázal využít nespokojenosti americké veřejnosti s politickou i ekonomickou situací, přičemž mu zcela jednoznačně pomohla v té době čerstvě vrcholící migrační krize. Stejně jako všichni ostatní (nejen) krajně pravicoví politici našel Trump v migrantech snadného obětního beránka, kterého je možné označit za příčinu všech problémů, ať už hovoříme o nízkých mzdách, kriminalitě, nedostatku pracovních míst nebo o nedostatečných kapacitách veřejných služeb.

Tyto kampaně jsou samozřejmě od začátku postavené na rasistickém předpokladu, že lidé přicházející do USA ze zemí globálního Jihu jsou s americkou společností od přírody kulturně neslučitelní a je tedy potřeba před nimi chránit „americké hodnoty", jako je tradiční rodina, svoboda či křesťanství. Důležitý anti-establishmentový prvek zde pak nacházíme zejména v propagaci tzv. „teorie velkého nahrazení", tedy konspirační teorie, podle které se „elity" záměrně snaží nahradit místní populaci (v tomto případě konkrétně bílé americké křesťany) řízenou migrací a cíleným navyšováním počtu příslušníků etnických a náboženských menšin. Znamená to, že jsou všichni voliči Donalda Trumpa rasisti nebo zoufalí nevzdělaní barbaři, jak ráda zdůrazňuje celá řada Demokratů? Zdaleka ne.

Je třeba poznamenat, že co se týče Demokratů, mohou si za setrvalý pokles popularity tak trochu sami. Již v roce 2016, kdy Donald Trump poprvé kandidoval v prezidentských volbách, se navzdory zhoršující životní úrovni a rostoucí frustraci z ignorace potřeb a požadavků pracující a střední třídy ze strany politického establishmentu vycházejícího vstříc miliardářům a velkým korporacím namísto běžných obyvatel, rozhodli Demokraté postavit jako svou prezidentskou kandidátku Hillary Clin-

tonovou. Ta ve volební kampani nazvala Trumpovy voliče „košem plným ubožáků“ a na jeho heslo „Udělejme Ameriku opět velkou“ zareagovala vlastním „Amerika už je velká“, což ovšem ani zdaleka neodráželo realitu velké většiny obyvatel Spojených států. Nedá se přitom říct, že Clintonová by byla jedinou možnou volbou - nadějným kandidátem Demokratické strany, který v primárkách stál proti Clintonové, byl levicový senátor Bernie Sanders, jež si získal oblibu demokratických voličů zejména v tradičně průmyslových oblastech Spojených států.

Právě tyto oblasti se pak podařilo Trumpovi získat především na základě kampaně, která pro místní obyvatele představovala vidinu lepší budoucnosti. Trump v roce 2016 na rozdíl od Clintonové do určité míry adresoval obavy místních ze ztráty zaměstnání v důsledku přesunu průmyslové výroby do zahraničí, stejně tak odpor k nesmyslným vojenským operacím na Blízkém východě. Společně s celou řadou rasistických prvků, jako například slibem postavit zeď na mexické hranici proti imigrantům z Latinské Ameriky nebo výše zmíněnou teorií velkého nahrazení, představovala tato politika základ hnutí MAGA, tedy nacionalistickou alternativu k neoliberalismu, který, jak bylo již v té době zřejmé, nikdy nefungoval ve prospěch pracujících a koneckonců ani ve prospěch střední třídy.Nezanedbatelnou roli v Trumpově zvolení hráli rovněž evangeličtí křesťané, kteří tvořili zhruba třetinu jeho voličů. Jak uvádí John Newsinger v knize Chosen By God: Donald Trump, the Christian Right and American Capitalism, o podporu této části americké společnosti se zasadil zejména Mike Pence, Trumpův viceprezident v období jeho prvního mandátu. Pence, spolu s dalšími evangelickými propagandisty, vytvořil obraz Donalda Trumpa jako nejkřesťanštějšího prezidenta Spojených států. Ne že by snad Trump ztělesňoval křesťanské hodnoty, jako je spravedlnost, tolerance či láska k bližnímu, podle jeho podporovatelů ale představuje „biblického“ silného ochránce národa před zlem v podobě liberalismu, feminismu nebo komunismu. Další podstatnou roli pak pro americké evangelíky, kteří věří v druhý příchod Ježíše Krista uprostřed apokalypsy, hraje Trumpova destruktivní politika, zejména pak ve vztahu k Blízkému východu, kde Trump a jeho spolupracovníci podporují izraelskou agresi vůči Palestině a okolním státům s ještě větší vehemencí než jejich předchůdci.

KORONAVIRUS, KONSPIRAČNÍ TEORIE A ÚTOK NA KAPITOL

Ke konci Trumpova prvního mandátu v roce 2020 přišla pandemie COVID-19, která jen ve Spojených státech připravila o život více než milion lidí. Oprávněné obavy z nákazy na počátku pandemie však podobně jako u nás brzy vystřídal (rovněž oprávněný) vztek, zejména pak z řad lidí žijící v sociálně vyloučených lokalitách nebo pracujících ve výrobě a službách, kteří byli nejvíce ohroženi nejen samotnou nemocí, ale také pádem do chudoby v důsledku výpadku příjmů ze zaměstnání, a na které se všichni - od politického establishmentu po jejich zaměstnavatele - prostě a jednoduše vykašlali. Mainstreamová média, která spolu s částí demokratických politiků pranýřovala tuto část obyvatel za nedostatečné dodržování bezpečnostních opatření (i přesto, že tito lidé nezřídka neměli na výběr, viz Solidarita č.119), pak výrazně přispěla k rozdělení pracující třídy na ty „zodpovědné“, kteří si mohli dovolit pracovat z bezpečí svého domova, zatímco jim „dezoláti“ vyráběli, balili a dováželi objednané nákupy. Celá tato situace však začala ve veřejném prostoru silně rezonovat až ve chvíli, kdy začala výrazněji strádat i střední třída, která se spolu s řadou politických byznysmenů stala hnací silou protestů proti povinnosti nosit roušky, dodržovat karanténu, nebo proti povinnému očkování.

Jak s tím vším souvisí Trump? I přesto, že téměř celý první rok pandemie byl Donald Trump a jeho administrativa ještě v úřadu, nezvládnutí pandemie COVID-19 na území Spojených států padá tedy do velké míry i na jeho hlavu, směr, kterým se ubírala veřejná debata ohledně pandemie, sílící nepřátelství uvnitř pracující třídy a rostoucí nedůvěra v instituce a v konečném důsledku také ve vědu, dodaly další munici zdánlivě antiestablishmentovému hnutí MAGA, které nyní mohlo mobilizovat příznivce na základě vysoce aktuálního tématu. Z pandemie se stal „výmysl farmaceutického průmyslu“, z roušky „náhubek“ a z očkování „čip“ nebo (slovníkem křesťanských fundamentalistů) „ďáblovo znamení“. Konspirační teorie ohledně pandemie COVID-19 otevřely dveře mnoha dalším, které byly do té doby spíše okrajovými záležitostmi, nad nimiž většina společnosti oprávněně pozvedala obočí. Ať už hovoříme o již zmíněné teorii velkého nahrazení nebo o souboru konspiračních teorií QAnon, podle kterého svět řídí skupina miliardářů pod vedením George Sorose, která unáší a zneužívá či přímo pojídá děti, a proti ní hrdinně stojí Donald Trump, tyto teorie se zejména v důsledku pandemie spolu se sílícím vlivem anonymních internetových fór rozšířily do podstatně širší části společnosti, a to i mimo Spojené státy. Podle průzkumů z roku 2022 věřil v té době jen konspiračním teoriím v rámci QAnonu jeden z pěti Američanů či jeden z deseti Němců.

Důvěra v konspirační teorie je nepřekvapivě vyšší u voličů krajní pravice, v americkém kontextu tedy u voličů Donalda Trumpa, kteří se identifikují s hnutím MAGA. Kultovní charakter hnutí MAGA dal okolo prezidentských voleb v roce 2020 vzniknout teorii, podle které se Demokraté pokusí nezákonně ovlivnit průběh a výsledky voleb ve prospěch jejich kandidáta Joe Bidena a volby tím „ukrást“. Tuto teorii ve svých veřejných projevech propagoval sám Donald Trump a když se ukázalo, že vítězem voleb se skutečně stal Joe Biden, Trumpovi věrní podporovatelé to považovali za potvrzení svých domněnek o spiknutí demokratických elit a ukradených volbách. Donald Trump zaplavil sociální sítě vlnou stížností na volební podvody a povzbuzoval své příznivce ke vzpouře a k útoku na sídlo amerického Kongresu, washingtonský Kapitol. Ten se nakonec skutečně odehrál 6. ledna 2021, když Kongres zasedl, aby potvrdil výsledek prezidentských voleb.

Zhruba dva tisíce Trumpových příznivců v čele s neofašistickými teroristickými skupinami Proud Boys či Oath Keepers toho dne protestovaly proti výsledku voleb před Kapitolem. Protestujícím, jejichž podstatná část byla ozbrojená, se mimo jiné i díky nedostatečným bezpečnostním opatřením v Kapitolu brzy podařilo protlačit se dovnitř, kde poničili vybavení, napadali přítomné policisty a pokusili se najít a zaútočit na členy Kongresu včetně tehdejšího dosluhujícího Trumpova viceprezidenta Mikea Pence, kterému vyhrožovali smrtí za to, že se odmítl podílet na Trumpově hře na ukradené volby. V důsledku tohoto bezprecedentního útoku na Kapitol zemřelo 5 lidí, z toho 4 účastníci a 1 policista. I přesto, že řada umírněných Republikánů tuto událost odsoudila a zdálo se, že Trumpovi a celému MAGA

hnutí útok na Kapitol konečně zlomí vaz, Donald Trump a radikálnější část jeho spolustraníků nejen, že odmítli uznat vlastní chybu, ale rovnou z tohoto dne udělali památnou událost a další úspěšný propagandistický bod. Ve druhém prezidentském období Trump okamžitě po převzetí úřadu exekutivním příkazem udělil milost 1600 potrestaným útočníkům z Kapitolu (z nichž se někteří jakožto recidivisti zanedlouho stejně vrátili zpátky do vězení).Na oficiálních stránkách Bílého domu se nyní nachází celá sekce věnovaná šestému lednu 2021 a zdejší popis událostí ve čtenářstvu pravděpodobně vyvolá pocit, že si dopisují se svým manipulativním bývalým. Dozvíme se zde například, že osvobození útočníci z Kapitolu jsou „patriotičtí Američané perzekuovaní za svou přítomnost v Kapitolu“ a „mírumilovní protestující, se kterými se zachází jako s povstalci“, že celý obrázek povstání je uměle vytvořený a že za všechno může bývalá mluvčí Bílého domu Nancy Pelosiová, která veřejně deklarovala zodpovědnost za nedostatečné zabezpečení Kapitolu. Donald Trump je zde vykreslován jako umlčovaná oběť spiknutí demokratických elit.

ELITY A OBĚTI

Přístup Trumpa a jeho stoupenců k útoku na Kapitol krásně ukazuje, jakým způsobem funguje MAGA propaganda a na koho vlastně cílí. Řada prvků se v různých variantách opakuje. Donald Trump je vyobrazen jako jediný spasitel schopný se postavit zlým elitám, které ohrožují tradiční americký křesťanský způsob života zavedením islámského diktátu a vymýcením bílých Američanů. Liberálové a socialisté, v očích stoupenců MAGA tedy příznivci těchto „elit“, jsou vykreslováni jako mocný ideologický aparát, který ovládá celou zemi, a zároveň jako líné a přecitlivělé „sněhové vločky“, které se sesypou při sebemenším náznaku černého humoru. Trumpovi příznivci se mají zároveň podřídit Bohu a Donaldu Trumpovi, a zároveň mají sami hledat „pravdu“ v alternativních médiích, ozbrojit se a vyjít do ulic „bránit svou zemi“.

Konkrétnější body pak obnáší „ochranu tradiční rodiny“ (tedy zákaz interrupcí, omezení volebního práva pro vdané ženy a trans lidi či ostrakizace LGBT+ lidí), ochranu hranic a deportace migrantů, odstranění regulací pro firmy ohledně pracovních podmínek či ochrany životního prostředí, odstranění „cenzury“ (tedy veřejné obhajování rasismu či přímo nacismu, bojkot médií kritických k Trumpově administrativě a podpora či přímé vazby na krajně pravicová alternativní média a influencery), mezinárodní politiku založenou na zájmech (tedy invaze do strategicky výhodných území, jako je Venezuela či Írán, přímé vměšování do politiky tradičních zahraničních partnerů či zákulisní jednání s představiteli ostatních velmocí) a „svobodu“ (tedy možnost nosit zbraň, neočkovat se, generovat dětské porno pomocí AI či provozovat konzervativně křesťanskou sektu).

Ačkoliv by se mohlo lehce zdát, že Donald Trump je jakýsi samovládce, jehož odstraněním by se vyřešily všechny americké problémy, Trump sám o sobě programový obsah MAGA nevytváří. Tyto zásluhy jdou za konzervativním think tankem Heritage Foundation, který v roce 2023 představil takzvaný „Project 2025“. Ten obsahuje přibližně 300 návrhů konkrétních politik zaměřených kromě řady z výše zmíněných bodů také zákony a opatření vedoucí k posílení výkonné moci prezidenta Spojených států, omezení působnosti institucí a omezení demokratických práv občanů. V době psaní tohoto článku byla z těchto politik implementována již zhruba polovina. V souladu s image MAGA jako hnutí jednoho silného vůdce působí Trump jako tvář hnutí a jako takřka mýtická postava, kterou jeho příznivci zbožšťují a odpůrci jsou pro změnu chlácholeni zdánlivou nesmyslností jeho počínání pramenící ze stařecké demence.

V Trumpově okolí se však nachází celá řada lidí, kteří tahají za nitky. Pravděpodobně nejvýraznějším z nich je viceprezident JD Vance, bývalý spolupracovník technologického miliardáře Petera Thiela, štědrého podporovatele Trumpových volebních kampaní a vlastníka softwarové firmy zaměřující se zejména na využití pro vojenské a bezpečnostní účely, Palantir. Vance dlouhodobě spolupracuje s nevládní organizací Turning Point USA, která se zaměřuje zejména na šíření konzervativní ideologie ve školách prostřednictvím nevyžádaných debat se studenty či doxxingu a obtěžování liberálních a levicových vyučujících, a jejíž kampaňová sekce Turning Point Action se přímo zapojuje do volebních kampaní republikánských kandidátů, zejména pak Donalda Trumpa a zmiňovaného JD Vance.Organizace Turning Point USA vešla ve známost zejména v loňském roce, kdy atentátník na univerzitě v Utahu zastřelil zakladatele TP USA Charlieho Kirka. Charlie Kirk byl kontroverzní postavou světa amerických politických influencerů a jak ve svém podcastu s manželkou Erikou, tak na amerických univerzitních kampusech hlásal vysoce problematické myšlenky. Od zlehčování školních střeleckých útoků, se kterými mají Spojené státy dlouhodobý problém, přes tvrzení, že ani dětské oběti znásilnění by neměly mít právo na interrupci, po otevřený rasismus, jako například, když prohlásil, že by měl problém nasednout do letadla řízeného černým pilotem, Charlie Kirk měl v arzenálu takřka vše a je příznačné, že z tohoto světa odešel svým oblíbeným způsobem - zastřelením ve škole.

Jak se dalo očekávat od krajně pravicové organizace složené z kombinace náboženských fanatiků a politických byznysmenů, Turning Point USA dokázala smrt svého zakladatele řádně vytěžit. Z Charlieho Kirka se téměř okamžitě po atentátu stal mučedník a oběť „krajní levice“ (i když konkrétní politické motivy útočníka zůstávají i vzhledem k jeho dlouholetému příklonu k republikánské straně poněkud nejasné). Již několik dnů po smrti Charlieho Kirka se konala vzpomínková akce, která svou podobou připomínala spíše něco mezi festivalem a republikánským předvolebním shromážděním a zanedlouho začala vznikat také celá řada kýčovitých propagačních předmětů s Kirkovým obličejem či citáty. Členové a příznivci Turning Point USA se v proslovech na zmíněné akci či na různých internetových fórech okamžitě pasovali do role nevinných obětí utlačovaných antifou a jinými levicovými extremisty.

Úmrtí jedné z významných postav hnutí posloužilo pro americkou krajní pravici jako důležitý mobilizační moment a jako další propagandistický bod, na který se podařilo nalákat a zradikalizovat řadu dosud nerozhodnutých Američanů na základě (byť naprosto povrchního) odsouzení násilí. Pro nás by měla tato událost naopak posloužit jako ponaučení - i když je leckdy výhodné směřovat vztek vůči konkrétním osobám, které svou činností očividně škodí celé společnosti, nesmíme zapomínat na to, že hlavním problémem je systém, který jejich konání vůbec umožňuje a který je dostává k moci. Jeden mrtvý nebo uvězněný fašista naše problémy nevyřeší, naopak se z něj s největší pravděpodobností stane mučedník a

zanedlouho jej tak jako tak ve funkci nahradí někdo další. To samé platí i o Trumpovi, na jehož úmrtí se oprávněně těší téměř celý svět, zejména pak jeho logický nástupce JD Vance.

JAK JE TO S TĚMI ZAHRANIČNÍMI PENĚZOVODY?

MAGA je sice americké nacionalistické hnutí, to ale neznamená, že neovlivňuje i dění v Evropě. To se projevilo například na Trumpově inauguraci v roce 2025, které se zúčastnila například italská premiérka Giorgia Meloniová, britský krajně pravicový poslanec za Reform UK Nigel Farage, francouzský politik Éric Zemmour, který byl odsouzen za nenávistné projevy a je příliš extrémní i na francouzské krajně pravicové Národní shromáždění a musel si tak založit vlastní stranu, Tom van Grieken z belgické krajně pravicové strany Vlaams Belang či Mateusz Morawiecki z polské strany PiS. Z německé AfD se zúčastnil spolupředseda Tino Chrupalla (o kterém jste pravděpodobně nikdy neslyšeli) a z řad českých politiků navštívila inauguraci početná delegace, ve které se nacházel mimo jiné bezpečnostní poradce Tomáš Pojar, předseda obchodní komory Zdeněk Zajíček, europoslankyně za ANO Klára Dostálová, předseda Přísahy Robert Šlachta a v neposlední řadě Motoristé Filip Turek a Petr Macinka.

Složení evropských delegací na Trumpově inauguraci odpovídá dlouhodobým vazbám americké krajní pravice na našem kontinentu. I přesto, že jak Trump, tak evropští krajně pravicoví politici ve svých kampaních rádi zdůrazňují, že chtějí to či ono především „bez ideologie“, národně konzervativní ideologie a fašistické prvky ze všech jejich prohlášení a programových bodů přímo čiší. Evropská krajní pravice se s tou americkou shoduje takřka ve všech bodech - od „teorie velkého nahrazení“ (v evropském kontextu s mnohem větším důrazem na „hrozbu islamizace“), přes snahy o návrat ženských práv kamsi do středověku, po deregulační politiku minimálního státu ve vztahu k velkému kapitálu za současného zostření represí a státního dohledu nad civilním obyvatelstvem.

To není ani zdaleka náhoda - například pravicově konzervativní think tank Turning Point USA má již od roku 2019 svou odnož ve Velké Británii. Turning Point UK funguje na téměř totožném principu - členové této organizace jezdí obtěžovat studenty a vyučující ve školách a „stavět se proti levicovému biasu ve vzdělávacích institucích“ a po boku fotbalových chuligánů se účastní (často násilných) protestů proti migraci. Podobně jako u TP USA i zde existuje prokazatelné personální propojení s krajně pravicovými aktivisty a politiky – TP UK veřejně podporuje již zmíněný Nigel Farage, prvním předsedou byl George Farmer - byznysmen, bývalý ředitel pravicově extremistické sociální sítě Parler, někdejší snoubenec americké krajně pravicové komentátorky a (v té době) komunikační ředitelky TPUSA Candace Owens, nyní organizaci vede poslanec za Reform UK (původně člen Konzervativní strany) Marco Longhi.Německou AfD zase otevřeně podporuje také nejbohatší člověk na světě (krátce dokonce první světový bilionář) Elon Musk, který streamoval svůj projev na zahájení kampaně AfD před loňskými volbami do Bundestagu. Musk je, stejně jako zbytek miliardářů ze Silicon Valley, výrazným podporovatelem Donalda Trumpa, a po boku zakladatele společnosti Meta Marka Zuckerberga, majitele internetového obchodního impéria Amazon Jeffa Bezose, ředitele společnosti Apple Tima Cooka či ředitele OpenAI Sama Altmana se rovněž zúčastnil Trumpovy inaugurace, kde upoutal pozornost (nepochybně i svých chráněnců z AfD) oslavným hajlováním.

V takové situaci nemůže být překvapením, že jak Donald Trump a americké krajně pravicové think tanky, tak britská Reform UK a německá AfD se potýkají s celou řadou finančních skandálů, většinou v podobě podezřelých finančních darů a transakcí v řádu milionů ze zahraničí s neprokázaným původem. Například německý Bundestag v letošním roce uložil AfD pokutu ve výši 2,35 milionu eur za přijetí daru ve stejné výši od švýcarského miliardáře žijícího ve Velké Británii Henninga Conleho skrze německého prostředníka. Vyšetřování se nevyhnulo ani Nigelu Farageovi a Reform UK, kteří obdrželi řadu milionových darů od miliardářů George Cottrella a Bena Dela, obou usvědčených z finančních podvodů ve Spojených státech. O finančních a jiných skandálech samozřejmě ví své i Donald Trump, jehož největšími sponzory a podporovateli jsou nejen výše zmínění „tech bros“, ale také řada podvodníků z podobného těsta, jako u jeho evropských protějšků.Existence osobních, finančních i ideologických pout mezi americkou a evropskou krajní pravicí zkrátka není žádnou novinkou. V červenci 2026 však Trumpova administrativa postoupila ještě o krok dál a vyhlásila sérii grantů, které mají sloužit k „vybudování civilizační aliance“ či „potírání cenzury“. Podle dostupných zdrojů se jedná o přibližně 10 milionů dolarů pro zatím nejmenované organizace, které se zasazují o „obranu svobody projevu, politické soutěže a národní suverenity“ v Evropě, a které se staví proti „snahám narušit západní civilizační normy“. Za těmito vzletnými frázemi se přitom samozřejmě schovává pravý opak - normalizace nenávistných projevů, cenzura levicových a lidskoprávních organizací a aktivistů a ještě pevnější provázanost místních politiků a kapitalistů s nadnárodním kapitálem. Tento krok vychází z americké bezpečnostní strategie, kterou Trumpova administrativa zveřejnila v roce 2025 a ve které ve vztahu k Evropě přímo hovoří o tom, že americkým cílem by mělo být „pomoct Evropě napravit její současnou trajektorii“ a podpořit evropské nacionalistické strany, aby zabránily „vymazání civilizace“, tedy aby v Evropě prosadily ještě přísnější protimigrační a protipotratové politiky.

ŘÍDIT STÁT JAKO AUTO

Jedním ze společných jmenovatelů americké i evropské krajní pravice je ironicky brojení proti „politickým neziskovkám“ a financování jakýchkoliv levicových nebo lidskoprávních projektů ze zahraničí či ze státního rozpočtu. Taková protikladnost vlastní existence se nevyhýbá ani českým zástupcům, kteří se s železnou pravidelností vymezují vůči „parazitům“, jak nazývá ministr zahraničních věcí Petr Macinka všechny, které podezřívá ze spolupráce s neziskovým sektorem (naposledy vlastní zaměstnance na ministerstvu). Sami členové českých vládních stran však stojí v čele hned několika neziskových organizací, které nejen že neplní zákonem stanovené povinnosti, ale také nezřídka provozují pochybné činnosti a transakce - neziskovka Petra Macinky darovala Motoristům v roce 2024 800 tisíc korun s nevysvětleným původem, poslanec za Motoristy Matěj Gregor ve své neziskovce vybírá peníze na odchod z Evropské unie, který si přitom ale údajně nepřeje, a poslankyně Renata Vesecká zase provozuje česko-čínský spolek, který z pochopitelných důvodů vzbuzuje větší množství otázek než Jaguar klub Filipa Turka. Žádná z těchto organizací nezveřejňuje finanční dokumenty, spolky Petra Macinky

dokonce ani nikdy neodevzdaly zákonné dokumenty příslušným úřadům.

Poslanci za SPD v čele s předsedou Svobodných Liborem Vondráčkem, který se nedávno na vlastní pěst pustil do rozkrývání údajného mezinárodního spiknutí teroristických neziskovek, na tom nejsou o moc lépe. Sám Vondráček stojí v čele Mladých Svobodných, kteří (jak se dalo čekat) nezveřejňují finanční dokumenty, neziskovka Miroslava Ševčíka z SPD zase pobírá desetimilionové dotace od MŠMT na organizaci sportovních událostí a i přesto, že v minulých letech finanční dokumenty zveřejnila, letos se do toho příliš nehrne. U poslanců za ANO jde v zásadě o stejnou písničku, za pozornost zde přitom stojí, že zatímco se vláda usilovně snaží dostat neziskovky ze škol, kde údajně indoktrinují děti, poslanec za ANO Denis Doksanský působí ve vedení sítě křesťanských neziskovek v Hradci Králové Sion, která provozuje soukromou školu, školku a mimoškolní aktivity pro děti a (jak název napovídá) pořádá aktivity na podporu Izraele.

Propojení s politickými neziskovkami dobře znají, jakožto odchovanci Institutu Václava Klause (v minulosti dlouhodobě financovaného skupinou PPF miliardáře Petra Kellnera, po kterém v roce 2024 převzal štafetu uhlobaron Pavel Tykač), především Motoristé. Ti se rovněž nechali slyšet, že by rádi za státní peníze založili vlastní konzervativní think tank po vzoru organizací jako Turning Point USA. Inspiraci ve Spojených státech Motoristé dozajista našli i v přístupu k obsazování postů na ministerstvech, kde na místa kvalifikovaných zaměstnanců dosazují své přátele většinou z byznysových kruhů. Kromě podnikatelů v realitách a automobilovém průmyslu se však na ministerstvech díky Motoristům objevily (jak jinak, než bez výběrového řízení) i další zajímavé existence - influenceři Matyáš Fučík, Adam Šejna a František Kubásek. Pravděpodobně nejméně zajímavý Matyáš Fučík začal jako tvůrce fanouškovského instagramového účtu Hranatost, který se zaměřuje na propagaci osoby Filipa Turka a nyní působí jako vedoucí PR oddělení na Ministerstvu životního prostředí. Františka Kubáska lze nejlépe přirovnat k Danielovi Sterzikovi na steroidech. Provozuje dezinformační web Incorrect zaměřený na „alternativní zpravodajství", tedy především na komentáře k aktuálnímu dění z krajně pravicových pozic, záměrné ohýbání faktů a rozhovory s osobnostmi jako Robert Kotzian, Xaver Veselý či Juraj Skovajsa z dalšího „alternativního média" Epoch Times.

Nejvíc kontroverzí z této trojice však bezesporu vzbudil Adam Šejna. Tento devatenáctiletý mladík, který se letos na jaře v rozhovoru pro XTV nechal slyšet, že by chtěl být jako český Charlie Kirk, se nedlouho po maturitě v rozporu s předpisy dostal díky svým přátelům u Motoristů na pozici zaměstnance PR oddělení na Ministerstvu životního prostředí. Šejna stojí za stránkou Restart Česko, která má „pomoct mladé generaci dospět" pomocí konzervativně pravicových reelsů a nesmyslných motivačních hesel jako „Říkáme to, co je. Ne to, co se hodí. I když to bolí, hlavně když to bolí." Ve videích na svém webu a na sociálních sítích Šejna straší své sledující „Bruselem, který nás všechny ovládne a budeme odtud muset utéct" nebo „doktory, kteří operují žíly na krku" a „inženýry, kteří testují odolnost zadních oken auta", nebo obtěžuje účastníky demonstrací Milionu chvilek pro demokracii hloupými dotazy. V jednom ze svých videí před časem prohlásil, že chce „bílou a bezpečnou Evropu" (přitom ale údajně „není rasista") a pravidelně se pouští do vysvětlování ženské a mužské role ve společnosti, často s naprosto absurdním zdůvodněním. Například hlavním rozdílem mezi ženou a mužem tak podle Šejny je, že „průměrná žena nevydrží ani jednu ránu pěstí", což pravděpodobně zjistil od dalšího ze svých amerických vzorů Andrewa Tatea, který v současnosti sedí ve vazbě a je obviněn ze znásilnění, ublížení na zdraví a obchodování s (nezletilými!) lidmi.

Že se Šejna rozhodl hlásit zrovna k odkazu stíhaného násilníka také není nic překvapivého. Úcta k ženám nepatří mezi silné stránky krajní pravice, sám Šejna (samozřejmě) chodí exhibovat i na demonstrace za právo na interrupci, kde se snaží účastnictvo přesvědčit o tom, že „feminismus už svůj účel dávno splnil" a interrupce nazývá „zabitím dítěte". V tom si jistě rozumí s hlavním poradcem ministra práce a sociálních věcí Aleše Juchelky Janem Gregorem, bývalým místopředsedou ultrakonzervativního spolku Aliance pro rodinu. Gregor v čele Aliance pro rodinu vystupoval proti narovnání práv LGBT+ komunity, fantazíroval o „transgender lobby" a podobně jako Adam Šejna bojoval proti údajné „diskriminaci bělochů". Staví se také proti zákazu tělesného trestání dětí či proti zavedení dětského certifikátu (povinnost osob pracujících s dětmi prokázat, že se v minulosti nedopustily násilných trestných činů).

Zde ovšem narážíme na další rozpor - jedním z hlavních argumentů pravicových konzervativců proti migraci je potřeba ochránit „naše ženy a děti" před údajnou hordou násilných a sexuálně neukojených mužů z mimoevropských zemí, kteří budou chtít v České republice zavést právo Šaría a před kterými žádná žena nebude v bezpečí. Nejen, že je však toto tvrzení v rozporu se všemi dostupnými statistikami, nedává smysl ani z hlediska jejich vlastní ideologie. Ti stejní lidé, kteří vyvolávají ve společnosti strach z muslimských mužů, jsou často nejhlasitějšími bojovníky proti přijetí zákonů, které mají ženy a děti chránit, nebo rovnou usilují o zavedení represivních opatření namířených proti samotným ženám, jako je například zákaz interrupcí, který prosazuje i Aliance pro rodinu.

Že krajní pravici na lidech ve skutečnosti nezáleží, se viditelně projevuje také v pozoruhodně přátelských vztazích české vlády s Izraelem. Petr Macinka jakožto zarytý obhájce obdivovatele Adolfa Hitlera, Filipa Turka, nyní s Turkem po boku brojí proti „antisemitům", jak nazývá aktivisty proti izraelské genocidě v Gaze. Macinka za svého působení v úřadu ministra zahraničních věcí již několikrát přivítal v Praze zástupce izraelské vlády, podílí se na jednání českých a izraelských firem v oblasti obrany a kyberbezpečnosti a usiluje o přesun české ambasády z Tel Avivu do Jeruzaléma, tedy hlouběji do okupovaného palestinského území. Macinka také obnovil pozici vládního zmocněnce pro boj proti antisemitismu, což je z jeho strany především reakce na protesty proti genocidě.

Palestina však leží v žaludku i dalším členům vládních stran. Ministerstvo kultury v čele s Otou Klempířem za Motoristy v první polovině letošního roku navzdory doporučení nezávislé komise zadržovalo dotace pro galerii Světová 1, kde dříve vystavoval jeden z obviněných v kauze útoku na zbrojovku v Pardubicích. Ministerstvo zadržení dotací zdůvodnilo „předběžnou opatrností", vzhledem k dřívějším výrokům ministra kultury o potřebě zasahovat do přidělování dotací je však zřejmé, že se jedná spíše o snahu cenzurovat projekty, které vybočují z pravicově konzervativního rámce současné vlády. Požár ve zbrojovce, který je dodnes vyšetřován a za který

sedí navzdory nedostatku důkazů ve vazbě 11 lidí, zde posloužil jako záminka pro šikanu propalestinských aktivistů, a to nejen Otu Klempířovi, ale také již zmíněnému Liboru Vondráčkovi ze Svobodných, který si šel stěžovat na české aktivisty rovnou k německé vládě.

Pokrytectví Vondráčkova boje proti antisemitismu se ovšem lehce vyrovná tomu Macinkovu. Na 13. listopadu totiž tento poslanec svolává do Prahy konferenci o remigraci s účastníky, jako je neonacista Milan Mazurek ze slovenské strany Republika, který byl opakovaně vyšetřován policií za popírání holokaustu, tvrdil, že celý holokaust zinscenovali Židé a veřejně přirovnával romské děti k opicím. Po jeho boku zde vystoupí například německý německý europoslanec za AfD Tomasz Frölich, který zase s oblibou hovoří o „genocidě bílých" a obdivuje hajlujícího miliardáře Elona Muska. Tato konference se však jistě neobejde bez odezvy antifašistického hnutí, které již její konání odsoudilo a v současnosti mobilizuje veřejnost k protiakci.

VÝZVA PRO LEVICI

Politická situace, ve které jednoznačně dominuje krajní pravice se štědrou podporou velkého kapitálu, přináší pro levici rizika ne tolik kvůli cenzuře a represím, ale spíše kvůli ideologickému zmatení a zoufalým taktikám, ke kterým se část levice zatlačená do defenzivy uchyluje. O tzv. „konzervativní levici", kterou v Česku zastupuje KSČM, Stačilo a podstatná část SOCDEM, toho již bylo řečeno mnoho. Tato část levice vychází z podobného předpokladu jako liberální pravice v podobě TOP 09 nebo Milionu chvilek, tedy že pracující, kteří volili současné vládní strany, jsou od přírody „dezoláti" a snaží se je získat kopírováním rasistické či transfobní rétoriky. V jaké situaci se „konzervativní levice" nachází, skvěle ilustrovala například nedávná demonstrace „Stop českému Majdanu" - demonstrace „proti Petru Pavlovi, chvilkařům, ČT a mediální oligarchii a militarizaci a rozdělování ČR". Zástupci KSČM a Stačilo v projevech na demonstraci s podtitulem „Spojené vlastenecké síly za lepší ČR" kombinovali už tradiční téma sudetských Němců s „vymírajícím českým národem". V rozporu s původním úmyslem KSČM přilákat konzervativní a nacionalistickou rétorikou množství voličů, ale zato v souladu s klesajícím trendem posledních let se této demonstrace zúčastnilo přibližně 200 lidí, účastníků tedy nebylo o nic víc, než na progresivně levicových demonstracích.

S výše zmíněnými taktikami úzce souvisí tzv. ekonomismus, tedy představa, že rozdíl mezi kapitalismem a socialismem leží čistě v ekonomickém uspořádání a že by tedy levice měla zcela opustit boje proti rasovému či genderovému útlaku nebo nárůstu autoritářství a soustředit se čistě na otázky ekonomické rovnosti. I když tento přístup nemusí nutně vést přímo k opakování rasistických lží krajní pravice, takovéto zametání „kulturních témat" pod koberec a snaha o jejich striktní oddělení od témat ekonomických přispívá k ještě většímu odcizení různých skupin pracujících. Třídní a rasový či genderový útlak jsou přitom velmi úzce provázané a musíme k nim jako k takovým přistupovat. Pokud se levice otázkám rasismu, sexismu, homofobie či transfobie zkrátka nebude věnovat, přenechá je v rukou firem a liberální pravice, kterým poslouží jen jako lidská fasáda pro politiku privatizace a vykořisťování. V současnosti se na těchto tématech typicky profilují například Starostové, kterým se v nedávné době (zejména po výrazné změně image před loňskými volbami do Sněmovny) podařilo právě i díky progresivním postojům získat popularitu u řady mladých lidí, to ale nezabránilo oběma jejich europoslancům hlasovat pro kontroverzní návratovou politiku EU, která v podstatě odebírá základní lidská práva migrantům bez dostatečné dokumentace.

Výrazem zoufalství je pak posilování sektářských proudů v levicovém hnutí. I přesto, že takové skupiny jsou charakteristické svou praktickou neschopností, nepřátelskostí a celkovou odtržeností od reality, jejich potenciál pro výraznější politické úspěchy je tak minimální, představují obrovskou „osinu v zadku" pro jakékoliv seriózní snahy o budování revolučního hnutí. Záměrná izolace od zbytku hnutí, doslovný výklad historických děl a odmítání jeho aktualizace v závislosti na konkrétních podmínkách či nostalgické lpění na symbolech a vytváření kultů osobnosti představují v zásadě přirozenou reakci na dlouhodobý úpadek levicových a liberálních stran ve prospěch krajní pravice v situaci, kdy je organizované levicové hnutí roztříštěné a minimální, jako je tomu v Česku. Velkým dílem však přispívají k odvádění pozornosti od skutečných problémů, podporují krajní pravici ve vytváření falešného obrazu levicového hnutí, a odrazují lidi od organizování se v hnutí. Namísto toho podporují izolaci jednotlivých aktivistů a aktivistických skupin. Sektářská levice se také nezřídka uchyluje ke konspirační rétorice, antiintelektualismu a newspeaku typickým ironicky právě pro krajní pravici, což se může lehce stát v situaci, kdy není prostor pro konfrontaci teorie s realitou.

Všechno ale není tak beznadějné, jak by se mohlo na první pohled zdát. Jak jsme mohli vidět již mnohokrát od nástupu současné vlády, pro řadu lidí je krajní pravice v ministerských křeslech důležitým mobilizačním momentem. Demonstrace proti Motoristům na ministerstvu životního prostředí, demonstrace proti škrtům v kultuře či demonstrace na podporu veřejnoprávních médií mívají stovky až tisíce účastníků, pro které jsou tyto události nezřídka prvním osobním setkáním s politickou aktivitou. Zásadní roli v protivládních protestech přitom hrají studenti středních a vysokých škol, kteří na svých školách stávkují a mobilizují spolužáky. Sami studenti přitom nezřídka na vlastní kůži pociťují dopady ekonomické a politické krize kapitalismu a hledají levicová řešení. Stejně tak se i díky neúnavné práci odborových organizátorů daří zakládat nové odbory v řadě dříve nemyslitelných odvětví (rozvážkové platformy, IT sektor atd.) a vládní zásahy nutí k aktivitě odbory ve státních či kulturních institucích nebo veřejnoprávních médiích.

Úkolem nás jako socialistů je podílet se na současných protestech, podporovat studenty a pracující v boji proti krajní pravici a nabízet radikální alternativu k současnému systému. Abychom posílili antifašistické levicové hnutí v Česku, musíme mobilizovat i mezi našimi kolegy na pracovištích, která dosud neprotestují, a pracovat na propojení studentského a odborového hnutí s pracujícími v sektorech, které zatím nebyly vládními reformami zasaženy, ale nevyhnutelně je to čeká. Více než kdy dříve má smysl organizovat se v hnutích, jako je Společně proti rasismu a fašismu, které se snaží propojit občanský sektor s odbory a antifašistickými aktivisty v boji proti krajní pravici, například v reakci na zmíněnou listopadovou konferenci o remigraci.

Nemůžeme však zůstat jen v defenzivě. Potřebujeme od základu změnit systém a ukázat, že jiný svět je možný. Právě to dělá Socialistická Solidarita. Přidejte se a pojďte tvořit změnu s námi!

ŽENY A MUŽI SPOLEČNĚ

SPOLEČNĚ PROTI SEXISMU

PROČ REVOLUCIONÁŘI BOJUJÍ ZA REFORMY?

JUDY COX

Chceme lepší život tady a teď. Boj za reformy pomáhá vytvářet podmínky pro revoluční zápas.

Někteří tvrdí, že pracující musí být zoufalí, aby povstali. Pracující lidé, kteří mají domov, počítač a jezdí na dovolenou, říká se, mají příliš mnoho co ztratit, než aby mohli být revolucionáři. Ti, kteří prosazují tyto myšlenky, jsou často proti všem reformám, které zlepšují životy pracujících, protože smiřují pracující se systémem. Tento pohled se ale zakládá na zásadním omylu.

Je pravda, že Karl Marx a Friedrich Engels se při vysvětlování porážky revoluční vlny v roce 1848 zaměřovali na ekonomii. Engels napsal, že zatímco krize v roce 1847 byla matkou revoluce, boom v letech 1849-51 byl matkou kontrarevoluce. To ale neznamená, že Marx a Engels věřili, že krize vždy povede k revoluční akci, zatímco ekonomický růst pracující třídu vždy nutně usměrní.

Ruský revolucionář Lev Trockij vyvinul marxistickou analýzu vztahu mezi ekonomickým růstem, krizí a třídním bojem. Trockij argumentuje, že kapitalismus je charakterizován obdobími strmého růstu a obdobími krize. Píše, že „dokud kapitalismus zůstává naživu, neustále se nadechuje a vydechuje." Po ruské revoluci v roce 1905 následovaly roky ekonomické krize. „To hnutí zcela zabilo, protože dělníci tolik trpěli během bojů, že tato krize je mohla pouze deprimovat," napsal Trockij. To ale nebylo nevyhnutelné.

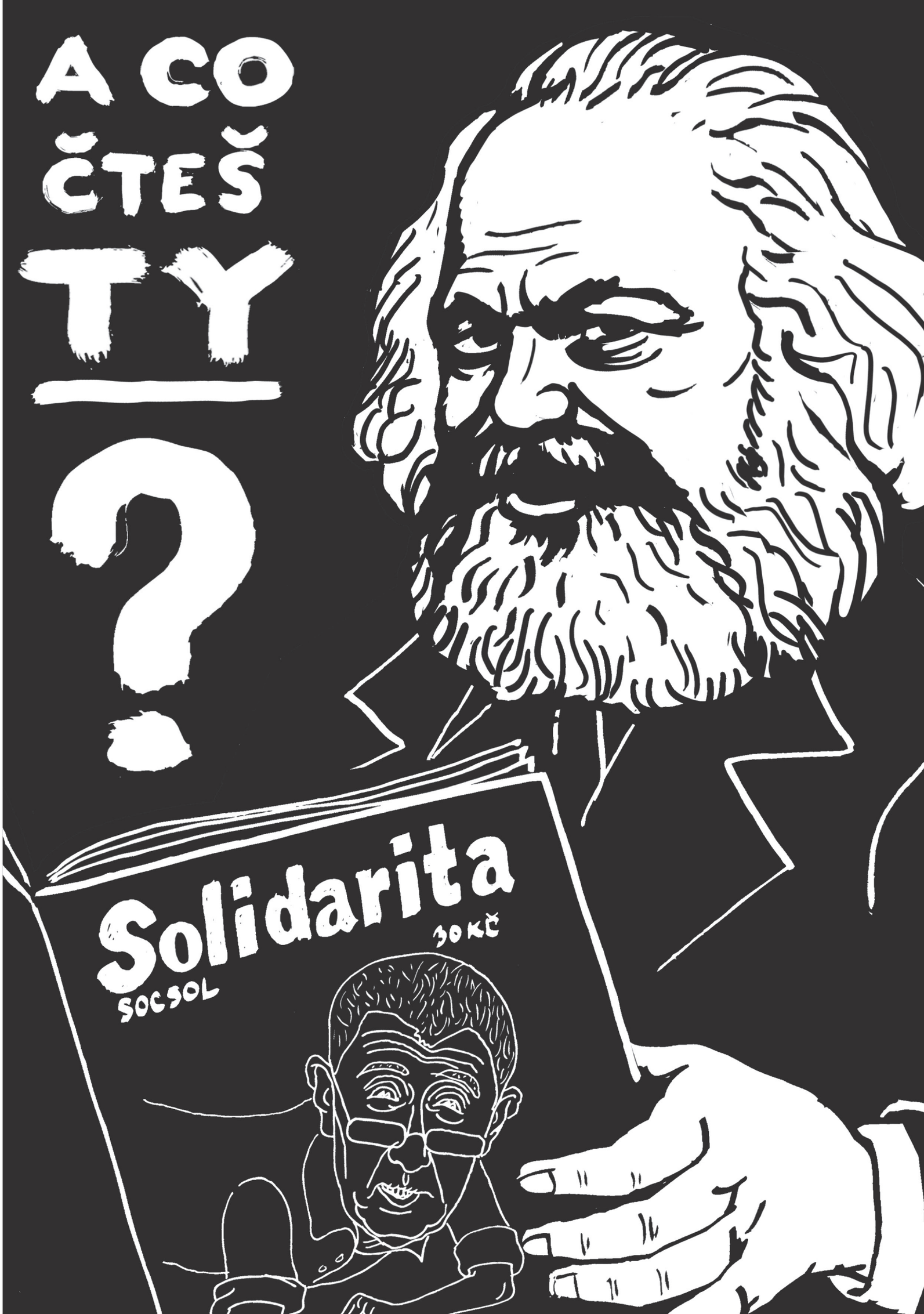
Pád burzy na Wall Street v roce 1929 uvrhl svět do největší krize v historii. Ale dělníci i přesto bojovali. Ve Spojených státech v roce 1934 stávkovali řidiči kamionů v Minneapolis a požadovali odborová práva. Na podzim roku 1933 měla místní organizace jejich odborů 75 členů. Do července 1934 vzrostl počet členů na 7000. Stávkující zahrnuli do svých protestů nezaměstnané pracující. To podkopalo hrozby managementu, že dělníky propustí a vymění za jiné.

Trockij chápal, že „v jedněch podmínkách může dát krize mocný impuls revoluční aktivitě pracujících mas. V jiných podmínkách může zcela paralyzovat ofenzivu proletariátu." Ekonomické podmínky neurčovaly, zda boje eskalovaly nebo ne. To záviselo na sebevědomí, organizaci a boji. To platilo také pro časy ekonomického růstu. Růst může vést ke zvýšení výroby, snížení nezaměstnanosti a možnosti dosáhnout vyšších mezd. To může vést k uvědomění pracujících o jejich zásadní roli ve výrobě a k tomu, že budou aktivnější.

Dnešní „neradostný růst" značně zvýšil nerovnosti a klimatickou katastrofu a může podnítit odpor proti systému. Trockij vysvětloval, že „ve chvíli, kdy továrna přestane propouštět dělníky a nabere nové, sebevědomí pracujících se posílí - jsou opět nezbytní. Stlačené pružiny se začínají opět napínat." Revolucionáři jsou nejlepší v boji za reformy, které zlepšují životy pracujících. Chceme lepší život teď a tady. A boj za reformy pomáhá vytvářet podmínky, které generují revoluční boj.

Utrpení nedělá z lidí revolucionáře. Je to společný boj, který posiluje revoluční myšlenky. Když pracující nebojují nebo zažívají porážky, cítí se bezmocní. Když boje posilují a stávky vyhrávají, pracující si začínají uvědomovat vlastní sílu. Ať už je kapitalismus na vzestupu nebo v úpadku, máme sílu proti němu bojovat. Mít k tomu sebevědomí nezávisí jen na ekonomickém vývoji, ale na sítích socialistů, kteří argumentují pro nejpokročilejší taktiky. Nemůžeme čekat, než se věci zhorší. Musíme vzít do rukou každou příležitost - ať už protest nebo stávku - a rozdmýchávat odpor už teď.

Z anglického originálu na Socialist Worker přeložila Markéta Juřicová.

A CO ČTEŠ TY ?
Solidarita
30 Kč
SOCSOL

ZÁPLAVY V NEPÁLU A KLIMA

Martin Empson vysvětluje, jak měnící se hladina vody ohrožuje život v podobě, jak jsme jej dosud znali.

Příval vody a půdy na přístav Gyirong na čínsko-nepálské hranici

Strašlivé záplavy na hranicích Nepálu zabily tisíce lidí. Ačkoli přesná příčina stále není známa, zdá se, že rozhodujícím faktorem byl rozpad ledovce.

Magazín New Scientist píše, že roztátý sníh, který se zřítil asi kilometr dolů do údolí, způsobil rozsáhlé sesuvy půdy a záplavy. V případě, že jsou tyto informace přesné, katastrofa je přímo spojena s klimatickou změnou.

Je tak názorným dokladem, jak podceňovaná a často přehlížená je klimatická změna.

Ve své nedávno vydané knize The Fate of the World geolog a odborník na klima Bill McGuire odhaluje, jak porozumět budoucnosti našeho oteplujícího se světa, skrze globální změny zaznamenané v geologických vrstvách. Ale také ukazuje, jak globální oteplování může vést k nečekaným geologickým změnám s katastrofálními následky.

V teplejším světě je teplo zadržováno v klimatických systémech. To vede k intenzivnějším a nepředvídatelnějším povětrnostním jevům, jako jsou četnější a silnější hurikány. Existují však i méně zřejmé důsledky, které mohou být rovněž smrtelné. Zmrzlá voda má velmi vysokou hustotu a ledovce i ledové čepice váží obrovské množství. Když se tento led rozpustí, uleví se zemskému povrchu od jeho tíhy, což způsobí pohyb obrovských objemů hornin.

Když ledovec expandoval ze severních polárních oblastí na jih v průběhu poslední doby ledové, působil tlak na zemský povrch.

Navzdory ústupu ledovce před 11 000 lety, zemský povrch se stále ještě nevrátil zpět do původní úrovně. Skandinávie se prokazatelně zvedá o 10 mm ročně. Tedy neznatelně z pohledu člověka, ale v geologickém měřítku se jedná o velký posun.

Podobně i změny v pohořích po celém světě mohou vést k zásadním změnám, protože při tání ledu dochází k posunům zemské kůry.

V Himalájích, Alpách a Andách může dojít kvůli tajícímu ledu k hlubokým změnám spojeným i s přemísťová-

ním zeminy. Obvykle se jedná o malé sesuvy, ale někdy může jít i o velké masy materiálu.

Rozpuštěná voda může také urychlovat rozrušování puklin ve skalách a vést tak k uvolnění mohutných sil způsobujících zemětřesení. Dokonce i vydatné srážky mohou vést k posunu skal.

Tato spojitost mezi klimatickými a geologickými změnami se může zdát být v rozporu s naší intuicí. Nicméně je třeba porozumět širokým geologickým důsledkům, jestliže chceme lidi v budoucnu ochránit.

Jeden příklad nás může varovat před potenciální tragédií. Bill McGuire popisuje „vpravdě Damoklův meč" v jezeře Sarez v Tádžikistánu. Obrovské jezero obsahuje 17 miliard tun ledovcové vody, které jsou zadržovány přirozenou hrází, která sama vznikla sesuvem půdy v roce 1911. Je to nejvyšší hráz světa, ale se zde nachází přibližně 900 tajících ledovců, které mohou přivodit další zemětřesení a sesuvy a případné protržení hráze.

V roce 1968 jeden takový sesuv způsobil na jezeře dvoumetrové vlny. Pokud by se dnes hráz protrhla, byly by důsledky nesmírné.

McGuire říká, že přílivová vlna by zasáhla i město Termez se 182 000 obyvateli, které je vzdálené 1400 km, a stále by měla výšku dvoupatrové budovy. Desetitisíce lidí by zahynuly.

Je smutné, že po celém světě pravděpodobně existují stovky podobných, byť méně závažných hrozeb. Hrůzné události v Nepálu jsou jen jedním z příkladů.

Je zapotřebí naléhavý program, který by mohl těmto potenciálním katastrofám zabránit nebo je alespoň zmírnit. To vyžaduje vynaložení finančních prostředků na nouzové průzkumy kritických infrastruktur, jako jsou přehrady a mosty, a na jejich renovaci a opravy tam, kde je to nutné.

Měly by být nainstalovány a modernizovány varovné a monitorovací systémy. Musíme vyškolit a přijmout nové pracovníky záchranných složek. Jak ukázaly lesní požáry v Británii, ve světě je kritický nedostatek hasičské techniky a vyškolených hasičů.

Potřebujeme však také naléhavý program, který zastaví využívání fosilních paliv a jejich další těžbu.

Nemůžeme zabránit každé povodni či požáru, ale rychlá opatření, která dnes přijmeme, mohou zmírnit dopady těch katastrof, které jsou nevyhnutelné v důsledku emisí z minulosti.

21. století bude stoletím obrovských katastrof. Musíme radikálně přeorientovat společnost, abychom se na to připravili, a to přechodem k modelu, v němž zisky z fosilních paliv nerozhodují o životě a smrti.

Z anglického originálu v Socialist Workeru přeložil Petr Dvořák

TEMNÉ ČASY VYHASNUTEJ EDISONKY

SELY PAPANOVÁ

Začiatkom septembra sa na Slovensku konal tretí ročník festivalu židovskej kultúry Shalom Chaverim – Mier, priatelia. Tento festival organizuje Ústredný zväz židovských náboženských obcí v SR. Ako štátom uznaná náboženská obec robí židovstvu Ústredný zväz medvediu službu. Totiž okrem udržiavania kolektívnej pamäte a organizovania kultúrnych podujatí Zväz na svojom Facebookovom účte tiež spochybňuje hladomor a genocídu v Gaze a vo všeobecnosti zneužíva svoje postavenie v prospech marketingu sionizmu. Výnimkou nebol ani festival Shalom Chaverim.

V rámci festivalu bolo naplánované premietanie filmu Spomienky z Bazéna o plavkyniach odmietnuvších súťažiť na Olympiáde 1936 v Berlíne, ktoré sa malo uskutočniť v kine Edison Filmhub – slovenskej sestry pražského Kina Edison. Premietanie malo byť priamo podporené veľvyslanectvom štátu Izrael na Slovensku, ako dokladalo ich logo na propagačnom plagáte, čo bol kameň úrazu. Súčasťou tohto festivalu mala byť tiež diskusia s krajne pravicovým britským spisovateľom Douglasom Murrayom. Ten vo svojich textoch popiera genocídu v Palestíne a šíri rozličné protimigračné a islamofóbne názory, ako napríklad great replacement theory. Za jeho propagandistické texty o siedmom októbri dostal vyznamenanie od prezidenta Herzoga.

REVOLTA ZAMESTNANCOV

V tomto kontexte vznikol verejný tlak na kino Edison, ktoré bolo na toto šírenie reakčných názorov upo-

zorňované. Zamestnanectvo kina vydalo vyhlásenie v ktorom svojmu vedeniu oznamujú, že odmietajú pracovať na podujatí, ktoré spoluorganizuje veľvyslanectvo tohto štátu Izrael. Vďaka tomuto protestnému kroku svojich zamestnancov bolo Edison Filmhub na poslednú chvíľu nútene zrušiť toto premietanie a diskusiu. Na toto celé dianie vydala iniciatíva Otvorená kultúra vyjadrenie, v ktorom sa kriticky postavili voči diskusii s Murrayom. Istej časti liberálnej verejnosti, podporujúcej genocídny sionistický štát, aj toto vyjadrenie pobúrilo a tak ich, ale aj zamestnanectvo Edison Filmhub, v komentároch krivo obvinili z antisemitizmu a „uzatvárania kultúry“. Slovenské médiá spor vykresľovali tak, že zamestnanectvu prekážal „film o holokauste“ – pritom o obsah filmu vôbec nešlo. Kino nakoniec film predsa len premietalo, a to 10.9. – deň po oficiálnom konci festivalu.

Zamestnanectvo kina Edison Filmhub potvrdilo v praxi, že prostredníctvom organizovanej mobilizácie majú pracovníci moc použiteľnú proti kapitalistom. Tento prípad je len ďalším z mnohých príkladov obrovskej priepasti v morálnych hodnotách, ktorá prirodzene vzniká medzi pracujúcou a vládnucou triedou v kapitalizme.

Napríklad súkromne vlastnené mediálne spoločnosti (alebo v tomto

prípade aj súkromná filmová distribučná spoločnosť Film Europe) sa opakovane stavajú na obhajobu a ospravedlňovanie okupácie, genocídy a iných zločinov proti ľudskosti, ktoré už bez akejkoľvek pochyby prebiehajú v Gaze, ale aj na Západnom brehu. Tento prístup by možno nemal byť prekvapivý od kina dobrovoľne pomenovaného po krutom, monopolistickom kapitalistovi Thomasovi Edisonovi. Prvotriednym exemplárom tejto morálnej priepasti je ale napríklad aj tento odpudivý komentár používateľa, verejne píšuceho pod menom „Jozef Barta“, ktorý sa objavil pod nešťastným vyhlásením kina na Facebooku: „Ponukam svoje manazerske skusenosti ak potrebujete elegantne a bez pravnych nasledkov vyhodit nejakych zamestnancov“. Tento komentár svojim odmietavým postojom k právam kultúrnych pracovníkov odmietať sa spolupodieľať na propagácii genocídneho režimu, ako aj ľahkovážnym prístupom ku vážnym ekonomickým implikáciám náhlej straty zamestnania, šokoval na toľko, že bol jeho screenshot zdieľaný na sociálnych sieťach nespočetne veľakrát.

SOLIDARITA

Ako ale ukázala napríklad petičná výzva za prímerie v Gaze od iniciatívy Včera bolo neskoro, ktorú podpísalo takmer 700 umelcov, tá skutočná „kultúrna obec“ – teda pracovníci v kultúrnych a umeleckých odvetviach – bola vždy v popredí obhajoby sociálnej spravodlivosti a ľudských práv. Za posledný rok boli, v solidarite s Palestínou, len v Bratislave úspešne zorganizované rôzne umelecké intervencie, charitatívne aukcie umenia, filmové premietania aj celý „Mesiac Palestíny“ vo forme umeleckého festivalu.

Preto ostro odmietame snahu mainstreamových médii stiahnuť verejnosť proti zamestnancom kina či umelcom a kultúrnym pracovníkom, ktorí sa „opovažujú“ postaviť sa genocíde, či dokonca zastrašiť iniciatívy ako Otvorená kultúra, aby zaujali jasné a správne morálne stanoviská!

Ostatné dni rezonujú texty obúvajúce sa do ľudí, ktorí si dovolili mať svedomie a chrbtovú kosť, ako napríklad ten z pera M. M. Šimečku na Denníku N. Lavína osočujúcich, znevažujúcich a agresívnych článkov a stĺpčekov opäť raz dokazujú, že téza o objektívnych médiách je čistá fikcia. „Sloboda? Iste, ale pre koho, robiť čo?“ znie okrídlený výrok, ktorého pravdivosť sa opäť potvrdzuje. Síce je to ľudsky nepríjemné, no politicky je osviežujúce, keď liberáli odhodia svoje masky a ukážu majuskulou, komu sú lojálni – a zamestnanectvo Edisona či palestínsky ľud to nie sú.

Či už ide o zamestnanectvo bojujúce proti morálnej pokrivenosti svojho zamestnávateľa, umelcov snažiacich sa prežiť v smrteľne prekarizovanom prostredí, alebo o civilistov masakrovaných režimom, ktorý sa účelovo zaštiťuje inou genocídou – platí odveké heslo: Našou zbraňou je solidarita!

SOLIDARITU S VĚZNĚNÝMI AKTIVISTY

Dne 20. března 2026 zničil požár skladový areál v Pardubicích v České republice. Majitelem tohoto areálu byla česká zbrojovka LPP Holding, která potvrdila svůj záměr spolupracovat s největším izraelským výrobcem zbraní, společností Elbit Systems. Policie od té doby zadržela jedenáct osob – tzv. „českou jedenáctku Elbit“. Obviněným aktivistům jsou kladeny za vinu dva různé trestné činy: účast na teroristickém útoku a členství v teroristické organizaci. Za tyto trestné činy hrozí trest odnětí svobody v délce 12–20 let s možností doživotního trestu. Právníkům „české Elbit 11“ je odepřen plný přístup k důkazům proti jejich klientům. To výrazně omezuje jejich schopnost připravit důkladnou obhajobu, zatímco další místní aktivisté i nadále čelí policejnímu zastrašování a šikaně, při nichž dochází k prohlídkám jejich domovů a zabavování jejich zařízení na dobu neurčitou.

Naše požadavky jsou:
Okamžité propuštění všech obžalovaných z „české jedenáctky Elbit“ na kauci;
Přehodnocení požáru v Pardubicích z teroristického činu na žhářství;
Přístup ke všem důkazům a právo na spravedlivý proces – zajištění základních občanských práv zadržených;
Ukončení policejního obtěžování a zastrašování – žádné další zatýkání, násilné odvážení z ulic, domovní prohlídky, výslechy ani zabavování elektronických zařízení

Co můžu dělat?
Podepište prohlášení solidarity na czechelbit.org
Pošlete jim dopis na letters@resist-aid.cz
Přispějte do sbírky na právní pomoc donorbox.org/legal-defense-fund-czechelbit10
Uspořádejte sbírku ve vašem městě!

POZEMKOVÁ REFORMA

Nová Babišova vláda se pustila do řady reforem a novel, které vyvolaly vlnu nepokojů. Krom toho do médií informačním hlukem přispívá klub Motoristů svými skandály. V takové situaci by mohlo hrozit, že si lidé nevšimnou reformy, která by mohla značně posílit práva velkých agroholdingů a zemědělských baronů.

JOSEF MATĚJKA

Ministr zemědělství Martin Šebestyán chystá pozemkovou reformu, která by ztížila novým zemědělcům vstup na trh a menším subjektům by mohla omezit růst. Naopak by firmám s velkým kapitálem zajistila větší kontrolu nad pachtovanou půdou. Upevnění moci těchto firem by se pak v konečném důsledku mohlo týkat nás všech.

Pachtem se rozumí pronájemní smlouva mezi majitelem půdy a tím, kdo ji obhospodařuje. V naší republice je skoro 3/4 zemědělské půdy v pachtu. Když se po revoluci v restitucích pozemky, které do té doby patřily různým JZD, vracely zpět rodinám původních vlastníků, většina majitelů se rozhodla, že podnik nechají nadále hospodařit na jejich půdě, ale za to budou chtít nájem.

Ale revoluce není jediným důvodem k pachtu. Cena zemědělských pozemků v republice roste. Návratnost investice do pozemku v případě zemědělského využití může trvat až 80 let. Výnosnost se zvyšuje pomaleji, než roste cena, což znamená, že se farmáři musejí více a více zadlužovat, pokud chtějí pozemky vlastnit. Naproti tomu pronájem vychází levněji a díky tomu mají firmy možnost investovat zbylý kapitál do technologií a strojů, čímž mohou zvýšit svou efektivitu. Tohle dilema, vlastnit či nevlastnit, se ale netýká pouze začínajících zemědělců. Potýkají se s ním i velké farmy a podniky. Které si uvědomují, že vlastnění pozemku je nákladné a brzdí jejich výnosy. Naopak když půdu prodají díky pachtu stále mají kde pěstovat a zbylé prostředky mohou investovat.

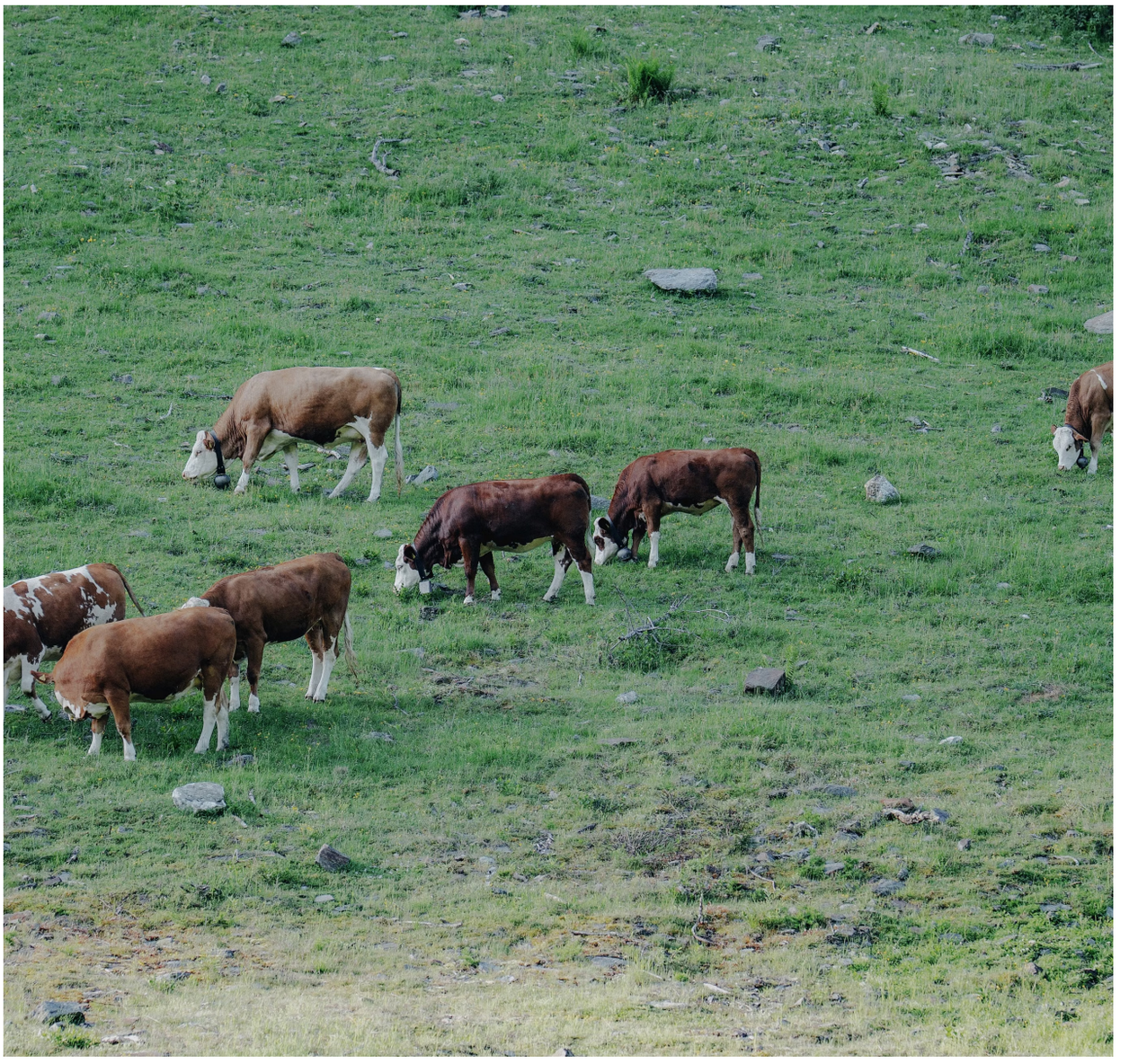
Na pronájmu není vše jen růžové. Velké podniky jsou na pozemcích, které obhospodařují, závislé a nemohou si dovolit je ztratit. Navíc již dříve zmíněná rostoucí hodnota půdy znamená, že lidé jsou stále více ochotni danou půdu prodat. Toho mohou využívat různí - jak Šebestyán říká - spekulanti. Koupí draze pozemek od majitele, ale pak jej ještě dráž prodají velkopodniku. Jako člen SPD, pan ministr varuje jednak před spekulanty z ciziny a hlavně mimo EU, druhak chce zlepšit potravinovou soběstačnost republiky.

Situace je nyní pro farmáře velmi nepříjemná v tom, že při prodeji půdy není žádná oznamovací povinnost, což znamená, že farmář se dozví o prodeji až po něm a nemůže nijak intervenovat - třeba nabídnout více, anebo zkusit sehnat pozemek jinde. Právě tento bod je něco, co chybí zemědělské většině a shodnou se na tom jak velké, tak i menší podniky.

Bohužel, reforma nezůstala jen u zavedení oznamovací povinnosti, která by všem zemědělcům dala větší jistotu ohledně svého podnikání. Martin Šebestyán pracoval v Agro Měřín jako generální ředitel. Tento podnik vlastní Gabriel Večeřa, kterého Forbes řadí mezi 100 nejbohatších Čechů a který si tak bedlivě hlídá soukromí, že není na internetu k nalezení ani jeho fotografie. Hned poté ministr působil jako lobbista pro další agroholding a konkrétně pro Babišův Agrofert. Tento vhled do životopisu pak ukazuje, že Šebestyán je úzce provázaný s největšími zemědělskými výrobci Česka a často hájí především jejich zájmy.

Konečně se dostáváme k variantě reformy, kterou navrhuje a s níž by chtěl přijít v příštím roce. Chce zajistit předkupní právo hospodářům na pachtované půdě. Tedy bude-li majitel půdy ji chtít prodat, měl by ji za danou cenu nejprve nabídnout současnému hospodáři. A jaké by mohly být dopady takového práva? Zmínili jsme, že 3/4 veškeré zemědělské půdy je v pachtu. Toto neplatí jen globálně, ale podobný poměr platí i pro největší agroholdingy. Zmiňovaný Agrofert využívá 133 tisíc hektarů půdy, ale pouze 33 tisíc z nich vlastní, zbytek je pronájem. Tedy jen zde se bavíme o pozemcích v hodnotě 35 miliard korun, na něž by Babišův Agrofert měl přednostní právo. Což je pro Agrofert velká výhoda a díky jeho kapitálu prakticky nehrozí, že by někdo nabídl za ty pozemky takovou cenu, již by si nemohl dovolit. Totéž platí i pro další velkopodniky jakými jsou zmiňovaný Agro Měřín, firmy vlastněné oligarchy Josefem Tkáčem, Ivanem Jakobovičem a Zdeňkem Jandejskem.

V takovém prostředí by vstup na trh novým hráčům byl neúměrně ztížen, neboť by museli bojovat s obrovskými a zavedenými holdingy. Rodinné farmy a střední podniky by též tahaly za kratší provaz a museli by pálit neuvěřitelné peněz na získání nových pozemků. Dalším efektem této reformy by byl nárůst hodnoty cenných papírů zemědělských akciových společností typu Agrofert. Ty by vzrostly automaticky s vědomím, že podniky nemohou o pachtované pozemky prakticky

přijít. V konečném důlsedku by pak Agrofert toto zhodnocení mohl využít k ještě silnějšímu upevnění své pozice na trhu.

A tato skutečnost by se nutně musela podepsat i na cenách potravin, které denodenně kupujeme. Nyní se na některých segmentech zemědělských výrobků tvoří silný oligopol zhruba pěti firem. Tyto firmy mohou nenápadně kontrolovat cenu potravin. Mohou ji ovlivňovat oběma směry, pokud bude potřeba zatlačit na menší rodinné podniky, mohou s ní jít dolů. Pro menší firmy je každé snížení zisků kritické a mnohdy může znamenat jejich zánik. Pokud přijdou o konkurenci, pak mohou svou cenu zvyšovat a tím akcelerovat svůj profit.

Pokud jde o narativ, který ministr prodává veřejnosti. Je nutné upozornit, že se nezdá, že existuje o české pozemky investorský a spekulativní zájem ze zahraničí a už skoro vůbec ne ze zemí mimo EU. Odhaduje se, že 3.2 % zemědělské půdy obdělávají firmy z převážně Evropských zemí. Ano, čeští spekulanti mohou některým farmám dělat vrásky na čele ale proti nim lze bojovat právě ohlašovací povinností. SPD též dlouho tvrdí, že bojuje za potravinovou soběstačnost a zemědělskou hrdost. Tahle reforma jde proti tomu, co veřejně slibují.

Zemědělství je pro stát velmi důležité a proto jej dotuje. Dává smysl, že stát chce být schopen v případě nutnosti uživit své obyvatelstvo. Podpora velkých podniků ale jistotu v zemědělství nedává. Je nutné si uvědomit internacionalitu kapitálu a především kapitalistů. Andrej Babiš, Josef Tkáč a mnoho dalších může v případě nouze začít podnikat jinde. Pokud by se jim podařilo vytvořit silný oligopol několika firem, pak naše zemědělství bude zcela závislé na zvůli několika miliardářů. Ti by v případě nespokojenosti mohli pohrozit odchodem, což by nutilo stát reagovat a naplnit jejich požadavky, aby předešel krizi. Stejně tak případná selhání velkých podniků bychom museli nakonec zaplatit my všichni, neboť si nemůžeme dovolit nechat zkolabovat zemědělský podnik, který ovládá značný segment trhu.

Proto je nutné posilovat naše zemědělství především zdola. Rodinné farmy a menší podniky mají narozdíl od agrobaronů vztah ke svému domovu, mají často lepší vztah k půdě a lépe se o ní starají. Obří nekonečné lány jednoho pole nesvědčí ani krajinnému rázu ani půdě samotné. A my zde máme inicivativy, které se snaží budovat ekologické a šetrné zemědělství a snižovat podíl oligarchů na trhu samotném. První iniciativou je Živá půda a tou druhou je Nadace pro půdu. Půdy máme jen omezené množství a neměli bychom ji nechat na pospas zemědělcům, kteří plýtvají jejím potenciálem a hledí jen a pouze na profit.

ZA ČÍM STOJÍME

PROTI IRACIONÁLNÍMU A ABSURDNÍMU SYSTÉMU

Globální kapitalismus je systém nerovností, ve kterém chudí chudnou a bohatí bohatnou. Stamiliony hladoví a umírají na snadno léčitelné nemoci, zatímco je technologicky možný důstojný život pro všechny. Systém upírá drtivé většině možnost rozvíjet své tvůrčí schopnosti a degraduje ji na úroveň stroje. Lidé jsou nuceni pracovat déle a na více úvazků, zatímco nezaměstnanost stále roste a uvrhuje další masy do chudoby a nejistoty. V kapitalismu vznikají války o suroviny a trhy, jsou drancovány přírodní zdroje, likvidována kulturní rozmanitost. Ačkoli jsou veškeré hodnoty tvořeny lidskou prací, kontrolu nad jejich distribucí má kapitál. Kapitalismus spočívá v honbě za ziskem na úkor lidských potřeb. Je to iracionální a absurdní systém.

ZA SOCIALISMUS ZDOLA

Jako alternativu ke kapitalismu nabízíme systém, který nazýváme socialismem zdola. Jedná se o systém samosprávných rad, jež rozhodují o politických i ekonomických otázkách. Demokracie zde není omezena na hlasování jednou za čtyři roky, ale proniká dennodenně všemi oblastmi života společnosti. To umožňuje začít vytvářet společnost bez nezaměstnanosti, bez chudoby, bez útlaku.

Naprosto odmítáme režimy bývalého východního bloku v ČSSR, SSSR, ale také v Číně, na Kubě atd. Považujeme je za tzv.státněkapitalistické režimy. Jestliže dnešní kapitalismus je typický mocí nadnárodních korporací a jim poplatných parlamentů, měla tehdy veškerou ekonomickou a politickou moc třída stranické byrokracie. Hlásíme se k tradici levicové opozice vůči těmto režimům.

Podporujeme zápasy námezdně pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení a všechny ostatní emancipační snahy. Nespoléháme ovšem na parlamentní politiku. Jen nezávislá aktivita pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací apod. může vést k systémové změně. Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození.

SOLIDARITA

Úsilí o socialismus zdola je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími, nezaměstnanými a utlačovanými v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví neprivilegované obyvatele různých zemí, různé národnosti, různé barvy pleti, různého pohlaví, sexuální orientace, náboženství či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu a xenofobii; proti islamofobii, nesnášenlivosti vůči Romům apod. Bojujeme za úplnou politickou, ekonomickou a sociální rovnost žen a mužů, vystupujeme proti diskriminaci na základě sexuální orientace.

Fašismus a nacismus považujeme za zásadní hrozby všem dosaženým demokratickým a sociálním právům. Ačkoli jejich hesla často znějí antikapitalisticky, ve skutečnosti jsou fašismus a nacismus pokračováním kapitalismu, jen jinými prostředky. V dobách krize jsou tyto politické hrozby zvláště aktuální.

REVOLUČNÍ ORGANIZACE

Kapitalistický systém vytvořil vysoce organizované instituce včetně státu, které kontrolují bohatství, média a represivní složky. Abychom čelili moci těchto institucí, musíme se sami organizovat. Chceme být zárodkem revoluční strany, která bude spojovat aktivisty různých hnutí a pracující třídy. Na rozdíl od parlamentních stran pro ni bude účast ve volbách jen prostředkem, jak dále šířit myšlenky svobody, rovnosti a solidarity. Tato revoluční organizace může zásadně přispět k tomu, aby emancipační hnutí sílila, a podílet se na rozvíjení myšlenek a strategií, které povedou k překonání kapitalismu.

PŘIDEJTE SE K NÁM

SOLIDARITA
VYDÁVÁ SOCIALISTICKÁ SOLIDARITA
WWW.SOCSOL.CZ

Registrační číslo Ministerstva kultury ČR: E 20370
Redakční e-mail: redakce@socsol.cz
Předplatitelský e-mail: predplatne@socsol.cz

ŠÉFREDAKTOR:
Martin Šaffek

REDAKČNÍ RADA
Jan Májíček, Markéta Juřicová,
Petr Dvořák, Pavel Šnajdr

SAZBA:
Martin Šaffek

KOREKTURY
Petr Dvořák, Markéta Juřicová, Jan Májíček

ILUSTRACE OBÁLKY:
Jiří Míček

Vždy na straně pracujících!

Sledujte nás na sociálních sítích

- Kanál Solidarita na WhatsUpu
- Skupina Solidarita na Telegramu
- Stránka socsol na Facebooku
- Účet socsol.cz na Instagramu
- Pište na mail info@socsol.cz

Odebírejte mailový zpravodaj

Přidejte se k nám!